

Un număr vechiu 20 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENTĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: DEM. I. DOBRESCU
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU Avocat, Direc. Contenc. B-coel G-le a Țării Românești	ALEX. CERBAN Profesor la Facultatea de Drept, Bucu ești	IOSEF G. COHEN Avocat membru Cons. legislativ	GR. CONDURATU Consilier la Curtea de Apel București	RĂZV. REMOGUE Profesor la Facultatea de Drept din Paris
V. DONGOROZ Dr. în Drept din Buc. Avocat	ALFRED JUVARA Dr. în Drept din Paris Avocat	D. NEGULESCU Profesor la Facultatea de Drept, București	I. GR. PERIETEANU Avocat	C. SIPSOM Profesor la Facultatea de Drept, București
	GR. TRANDU-IAȘI Fost Ministru al Muncii Avocat	P. VASILESCU Dr. în Drept din Paris Avocat	AL. VELESU Dr. în Drept din Buc. Avocat	C. STOEA NOVICI Dr. în Drept din Paris Avocat

Secretar de Redacție: E. C. DECUSARA, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare

Membrii corespondenței pentru Paris: EDOUARD LÉVY și SILVIU KRAINIC, Dr. în Drept, Avocați, Paris

A B O N A M E N T U L	
Un an p. B-coi, Case Com. și Autorit.	800 lei
" Avocați	500 "
" Magistrați	400 "
6 luni prețul de sus pe umătate	

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ In lunile Iulie și August apare odată la 2 săptămâni
Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația București, Arta, 5 și Rahovei, 5 Lângă alatu Justiției T E L E F O N 13/29

Distinsul avocat și Decan al Biroului din Iași Dr. Eugen Herovanu, autorul Comentarului de Procedură civilă, a fost confirmat profesor definitiv la catedra de Procedură civilă la Facultatea de Drept din Iași.

Felicitând pe d-l Herovanu pentru binemeritarea alegere, felicităm în același timp pe studenții cari au ocazia a urma cursurile cu'n asemenea eminent profesor.

S U M A R

- Medicina legală în legile vechi românești, de d-l Profesor S. Longinescu;
- Articolul 37 din n-ua lege a avocaților și Notarii Publici, de d-l Tigran Pruncu, Notar public.
- Recenzii la operele d-lor George C. Zamfirescu și Const. C. Zamfirescu, de d-l E. C. D.

Jurisprudență:

- Curtea de Casație s. I: *Brutus Aurel cu Ilie Purcea* (Vânzare cu obligație de întreținere. Contract nenumit. Deosebirea de rentă viageră. Neîndeplinirea obligațiilor dobânditorului. Drept la rezilierea convenției după normele dreptului comun. Art. 462, 969 și 1020 c. civil), cu o Notă de d-l Profesor Alex. Cerban;
- Idem: *G. Caretașu cu Zaharia Strat* (Successiune. Just titlu. Titlu pro herede. Buna credință. Poate servi de bază prescripției dela 10—20 ani. Art. 614, 1858, 1859, 1895 urm. c. civil), cu o Notă de d-l Profesor D. Alexandresco;
- Comisiunea permanentă a Uniunii avocaților din România: (Aplicarea disp. art. 58 și 60 cu privire la casarea alegerii decanului și consiliului Baroului din Cluj în urma admiterii contestației d-lui Dionisie Pop, decanul Baroului Cluj).
- Curtea de apel Târgu-Mureș: *Partic Dobâs Ferencz* cerere de liberare (Cazurile în care se poate ordona detinerea prealabilă. Art. 141 pr. penală), cu o Notă de d-l consilier Vl. Măvroiușanu;
- Trib. Dâmbovița secția II-a: *Nicu C. Ionescu cu I. Rădulescu* (Stare de faliment. Efecte. Falit. Puterea de a contracta. Creditori. Terți. Art. 724 și urm. c. com.), cu o Notă de d-l av. Petre Vasilescu;
- Trib. Civil din Vendome (Loir et Cher). (Despre responsabilitatea civilă a demontului), cu o Notă de d-l Prof. D. Alexandresco;
- Justiția de Pace din Thenon (Vordogne). Dacă dobândirea comunității unui zid atrage, pentru cumpărător, dreptul de a cere suprimarea ogegelor existente mai înainte în grosimea zidului), cu o Notă de d-l Profesor D. Alexandresco.

— A apărut **Cum a fost votată legea Inchirierilor și cum a fost jicnită magistratura în Parlament**, de d-l avocat I. Gr. Perieteanu, o broșură format mare, 30 pagini, pe hârtie velină. Prețul 10 lei.

Medicina legală în legile vechi românești

INTRODUCERE *)

Am arătat în altă parte, că în legile și obiceiurile unui popor se oglindește starea intelectuală, morală și socială a aceluiași popor¹⁾. De aceea, în legiurile lui Vasile Lupu și Matei Basarab se găsesc și știri privitoare la Medicina Legală din vremea acestor doi domnitori.

Legiuirea lui Vasile Lupu, intitulată „*Carte românească de învățătură dela Pravilele împărătești*” și cunoscută sub numele de „*Pravila lui Vasile Lupu*”, a fost, după cum se știe, spicuită aproape în întregime, dar cu unele schimbări, din scrierea „*Praxis et theoricæ criminalis*” a vestitului romanist italian Fa. Inaccius, și a fost tipărită la Iași în anul 1646. După șase ani, Matei Basarab, în legiuirea sa intitulată „*Indereptarea legii*”, cunoscută sub numele de „*Pravila cea mare a lui Matei Basarab*” și tipărită la Târgoviște în anul 1652, a întrupat pravila lui Vasile Lupu în întregime, așa că schimbările din legiuirea moldovenească, se găsesc și în legiuirea muntenească.—Aceste schimbări au o însemnătate foarte mare! Ele arată deosebirile dintre starea țărilor noastre și cea a țărilor din apusul Europei, dintre ideile și vederile, care erau domnitoare la noi și acelea, care erau domnitoare în Europa apuseană!

În cele ce urmează vom arăta, care era starea țărilor noastre, cu patru veacuri în urmă, din punctul de vedere sanitar, medical, medico-legal și cel al poliției moravurilor²⁾.

*) Ceeace publicăm azi este o prescurtare a celor trei lecțiuni făcute, în zilele de 7, 14 și 28 Mai 1916, la Facultatea de Drept din București.

1) V. *Elemente de Drept Roman*, 1908, Vol. I, p. 44, No. 65 și p. 54, No. 83. *Pravila lui Vasile Lupu și Prosper Farinaccius*, 1909, p. 69 și 71.

2) Explicarea prescurtărilor din note: L. V. R. = Legi vechi românești și izvoarele lor, Vol. I, 192; n = Textul românesc (sau moldovenesc, sau munteșesc) corespunzător notei citate din L. V. R.; L. V. R. n. 1047 = Textul românesc corespun-

GENERALITĂȚI

Atât în Moldova, pe vremea lui Vasile Lupu, cât și în Muntenia, pe vremea lui Matei Basarab, oamenii, pentru a-și îngriji sănătatea și a se vindeca de boale, chemau în ajutor pe *vraci* (medici), fie *doftori*³⁾, adică doctori în medicină, fie *nedoctori*⁴⁾, pe *bârbieri*⁵⁾, pe *moașe*⁶⁾ și *femei pricepute la moșit*⁷⁾, pe *descântători*⁸⁾ și pe *descântătoare* sau *fermecătoare*⁹⁾.

Tot așa se petreceau lucrurile în vremea aceea și în toate țările din apusul Europei, unde găsim pe *medici aut doctorati aut licentiați* sau *periti et chirurghi doctorati*, pe *medici și chirurghi qui non sunt doctores*, pe *periti*, printre care se numără și *barbitonsores*, atât când știu să citească și să vorbească latinește, cât și când știu să citească și să vorbească numai limba țării lor, pe *obstetices* și pe *incantatores*¹⁰⁾.

Așa dar, din punctul de vedere sanitar, țările românești stau și pe atunci, pe aceeași treaptă cu țările cele mai civilizate din Europa apuseană: Doctori în medicină se găsesc nu numai în apus, ci și la noi; iar bărbieri, descântători și fermecătoare nu se găsesc numai la noi, ci și în apus!

În sprijinul acestei încheieri este de ajuns să aducem ca dovadă, ceea ce se întâmplă în Franca în anul 1916¹¹⁾.

„E neîndoelnic, că, în ce privește cele mai simple elemente de medicină și chirurgie, populația noastră de lucrători, aproape pretutindeni, la țară și chiar în multe orașe, este tot atât de mult de neștiutoare în totmai ca și 'n Evul mediu. Când se îmbolnăvește un om, înainte de a se trimite după doctor, (chiar dacă se hotărăște vreodată să se facă aceasta), se încearcă să'l tămăduiască cu tot felul de leacuri băbești din cele mai prostesti, dela ceaiurile de buruienile cele mai ciudate, până la băuturile blagoslovite, fermecate cu descânțete cu totul smintite și dobitocești.—Dacă-i vorba de vreo rană, e și mai strașnic! De e ușoară, p. c. este o tăietură mică, ori o înțepătură de ghimpe, n'o bagă în samă, nici măcar n'o spală, deabia dacă o înfășoară. Rezultatul: antrax, tetanos ș. a. Și, morțile pricinuite de această neîngrijire de necrezut sunt foarte dese. Când dimpotrivă rana e însămnată, o sfășietură de mașină, o tăietură de topor ș. a., atunci, iute-iute se face un tampon din pânze de păianjen adunate din prăfăria podurilor, ori murdăria grajdurilor, și se pune pe rană. De nouă ori din zece obrintirea începe și sau e nevoie de tăierea vreunui membru, ori gangrena în două zile dă gata pe rănit!—Dacă e vorba de o arsură, tratamentul e și mai simplu: o bună captaplazmă de baligă de vacă și sârmanul e lecuit pentru totdeauna!“

Și, dacă la 1916 era așa în Franca, apoi e de crezut

zător notei 1047 din Legi vechi românești și izvoarele lor, adică textul, care se găsește în L. V. R. la p. 269, sau coloana 2-a, (glava 56, § I), sau coloana 3-a (glava 361 § I), și care corespunde notei 1047 de pe acea pagină.

3) L. V. R. n. 504.

4) L. V. R. n. 333, 340, 347, 348, 349, 360, 416, 427, 494, 499, 502, 504-508, 832 și 1044.

5) L. V. R. n. 504.

6) L. V. R. n. 804 și 832.

7) L. V. R. n. 804.

8) L. V. R. n. 504.

9) L. V. R. n. 502.

10) V. textele latinești corespunzătoare notelor de mai sus 3-9.

11) V. Cunisset-Carnot, *La vie à la campagne*, (La chirurgie des paysans, în *Le Temps* din 25 April 1916, p. 3, *Feuilleton*, coloana 5-a.

că pe la 1646, cu atât mai mult nu se putea să fie altfel!

Pentru vindecare se întrebuințează sau *vraceavăni*¹²⁾, medicamente, sau *descânțete*¹³⁾ și *farmece*¹⁴⁾.—Anti-dotul sau contra-otrăvă se numește *iarbă ca aceea, care biruște puterea otrăvei*¹⁵⁾.—Instrumentele se numesc *cinii*, *meștersuguri*, *meșlesuguri*. Despre instrumente chirurgicale și despre altfel de instrumente medicale nu se pomenește nimic. Se vorbește însă de un fel de *cinii de lemn*, sau de *hier* sau de *sticlă*, sau de *pânză* sau *fie ce alta*¹⁶⁾, care au întrebuințări tainice!

A se vindeca cu ajutorul fie al medicamentelor, fie al descânțecelor și al farmecelor, se zice *a se tămădui*¹⁷⁾; iar a se căuta cu medici pentru a se vindeca, se zice *a se vrăciui*¹⁸⁾.

Dintre boli se pomenește numai *otrăvirea*¹⁹⁾, *ră-nirea*²⁰⁾, *surzenia*²¹⁾, *muțenia*²²⁾, *somnambulismul*²³⁾, *sifilisul*²⁴⁾ și *nebulia*²⁵⁾. Printre boli se numără *beția*²⁶⁾ și *dragostea*²⁷⁾.

Așezămintele, în care se caută bolnavii, se numesc sau *bolnițe*²⁸⁾, sau *șpitale*²⁹⁾, *case unde zac calicii și oamenii bolnavi*³⁰⁾, *case de mișăi bolnavi*³¹⁾.

Corpul omenesc se numește *trup*; organele acestuia se numesc *părți ale trupului*³²⁾, *mădulare*³⁴⁾; iar mădularele se deosebesc în *mădulare de cele mari* (principale), care *oblăduesc* sau *domnesc* pe toate celelalte³⁵⁾, și în *mădulare de cele mai mici*³³⁾. Din părțile trupului se pomenește numai unele: *capul*³⁷⁾, *crierii capului*³⁸⁾, *ochii*³⁹⁾, *urechele*⁴⁰⁾ ș. a.⁴¹⁾.

Despre monștrii se spune: „*carele va fi născut cu niscare semne sau prici groaznice ca aceea, cum ar fi cu capul ca de dobitoc, sau cu tot trupul, sau de tot cu totul să fie lucru ca acela nici de o treabă și cumu-i mai grozav și cum să nu se poată socoti să fie om*⁴²⁾“.

Se vorbește de *expertize* în cazuri de *otrăvire*⁴³⁾,

12) L. V. R. n. 347. cf. *Letopiseți*, Tom. I p. 433.

13) L. V. R. n. 502.

14) L. V. R. n. 502.

15) L. V. R. n. 416. Cf. *Letopiseți*, Tom. I, p. 270 și 433, Tom. II, p. 249/250.

16) L. V. R. n. 568 și 816. V. mai jos n. 250.

17) L. V. R. n. 329, 340, 342, 502 și 644.

18) L. V. R. n. 494.

19) L. V. R. n. 358, 360, 362, 363, 411-432, 596 și 1030.

20) L. V. R. n. 329, 333, 342, 343, 441, 456, 493-508, 580, 1055-1060, 1080, 1148, 1192 și 1251.

21) L. V. R. n. 1109 și 1100.

22) L. V. R. n. 1109 și 1110.

23) L. V. R. 1079, 1080 și 1083.

24) L. V. R. n. 926.

25) L. V. R. n. 199, 372, 417, 585, 967, 1040-1046 și 1109.

26) L. V. R. n. 967, 1031, 1035, 1036, 1038, 1039 și 1085.

27) L. V. R. n. 726 și 1085.

28) L. V. R. n. 216.

29) L. V. R. n. 364 și 365.

30) L. V. R. n. 364.

31) L. V. R. n. 365.

32) D. p. L. V. R. n. 99, 134, 278 etc.

33) L. V. R. n. 1060.

34) L. V. R. n. 508 și 655.

35) L. V. R. n. 508.

36) L. V. R. n. 508 în fine.

37) D. p. L. V. R. n. 116, 147, 148 etc.

38) L. V. R. n. 493. Cf. *crierii munților* (A. I. Odobescu, *Pseudo-Kyngelicos*, 1874, p. 104) și *crierii roșii* (T. Frâncu și G. Candrea, *Românii din Munții apuseni (Moșii)*, 1888, p. 99).

39) L. V. R. n. 602 și 1220.

40) L. V. R. n. 1221.

41) L. V. R. n. 107-109, 651, 674 și 1164; 655; 45; 602, 609, 919 și 1216; 493 și 655; 59, 71, 72, 77, 78, 80, 89, 188, 317, 319, 375, 597, 678, 742, 804, 1011, 1070 și 1084; 375 și 1060; 493 și 1060; 393; 319, 493 și 655; 493; 393; 398; 319, 375 și 1029; 493; 566 și 812; 393, 509, 510, 648, 651 și 791.

42) L. V. R. n. 375.

43) L. V. R. n. 427.

de rönire ⁴⁴⁾, de nebulie ⁴⁵⁾, de deflorare ⁴⁶⁾, de sodomie ⁴⁷⁾, de surzenie ⁴⁸⁾ și de muțenie ⁴⁹⁾.

Deasemenea se vorbește de concubine, ⁵⁰⁾ de prostituate ⁵¹⁾, de case de prostituție ⁵²⁾, de case secrete sau de întâlniri ⁵³⁾ și de alte locuri, unde se pot săvârși pacate trupești, și anume: *vii, priseci* sau *stupine, pomete și alte plimbări asemenea acestora* ⁵⁴⁾.

Proxeneții se numesc *hotri, votri, supuitori, codăși, coduși* ⁵⁷⁾.

Despre *farmaciști* nu se spune nimic anumit; dar, după cum vom vedea, din tăcerea aceasta nu se poate scoate încheierea, că nu vor fi fost la noi, pe atunci, și specialiști de aceștia.

CAP. I.

Doctorii în medicină și vracii.

Vraciul, care e doctor în medicină, este numit *dascal* ⁵⁸⁾ = profesor, după cum sunt numiți dascali și doctorii în celelalte științe, p. c. doctorii în drept ⁵⁹⁾, doctorii în teologie ⁶⁰⁾. — Dar, numai doctorului în medicină i s'a zis *doftor* ⁶¹⁾!

Din Istoria Românilor știm, că și înainte de Vasile Lupu și Mateiu Basarab au fost doctori în medicină în țările noastre, d. p. Mateiu Muriano, venețianul, care a venit în Moldova, ca să vindică pe Ștefan cel Mare, și care s'a întors înapoi în țara sa. Ște poate, ca dintre doctorii în medicină streini veniți la noi, unii să fi ramas aci. În orice caz, chiar până pe vremea lui Vasile Lupu și Matei Basarab ei au fost rari și nu de mult li se dase numele de *doftori*. Aceasta reiesă din următoarele împrejurări: 1. Din întrebunțarea rară a vorbei *doftor*. Această vorbă se'ntâlnește în legiuirile celor doi domnitori numai o singură dată; ⁶³⁾ pe când vorba *vraciu* e întrebunțată de obște, când se pomește de medici ⁶⁴⁾. — 2. Din chipul de rostire al celor doi legiuitori: „Când se va afla, că vraciu este dascal, cum le zic acestora doftori ⁶⁵⁾“. Dacă vorba *doftor* ar fi fost o vorbă obicinuită, praviliștii noștri nu s'ar fi rostit „cum le zic acestora“. — 3. Din numele medicamentelor, care nu-i acela de *doftorii*, cum e azi, ci acela de *vraceavăni*. — 4. În sfârșit, din vorba care arată căutarea cu medici și care nu-i *a se doftori*, ci *a se*

vraciui ⁶⁷⁾. — De aceea în literatura populară e vorbă numai de vraci. De pildă, în doina *Omul urât* se zice: „De cât cu urātu'n casă“, „mai bine cu boala'n oase!“ „Din boală vraciu te scoate“, „iară din urât nu poate!“ ⁶⁸⁾.

Și pe vremea lui Vasile Lupu și Mateiu Basarab, vracii sunt sau *destoinici* ⁶⁹⁾, *buni, mai buni* ⁷⁰⁾, care îngrijesc și tămăduesc pe bolnavi, sau *mai proști* ⁷¹⁾, adică mai neînvațați, *răi*, care *smintesc* ⁷²⁾ pe bolnavi, *din vina* ⁷³⁾ și din *nemeșterșugul* ⁷⁴⁾ cărora bolnavii mor. — Praviliștii noștri presupun, că e cu puțință chiar, ca un vraciu să dea otravă unui fiu, pentru ca aceasta să otrăvească pe tatăl său ⁷⁵⁾. — Vracii pot să părăsească pe bolnav, arătând, că n'au nici o nădejde, că el se va tămădui ⁷⁶⁾.

Vracii sunt nu numai creștini, ci și *iidovi* și chiar și *de altă lege* ⁷⁷⁾, d. p. mahomedani ș. a.

Dacă azi nu sunt doftori în toate părțile, unde locuiesc oamenii, cu atât mai mult se întâmplă pe atunci, ca doftorii să se găsească la depărtări mari de unele din aceste locuri, ⁷⁸⁾.

Vracii sunt plătiți pentru serviciile lor sau de bolnavi, sau de rudele acestora ⁷⁹⁾.

CAP. II

Bărbierii.

Despre bărbieri se vorbește numai în cazuri de rănire ⁸⁰⁾. Ei se îndeletnicesc cu vindecarea răniților și sunt plătiți sau cu bani, sau cu alte lucruri de valoare ⁸¹⁾.

CAP. III

Expertizele.

I. Pentru ca judecătorii să fie luminați, se fac expertize și anume:

1) În caz de *rănire* experți pot fi vracii, fie ori nu

67) L. V. R. n. 494. Cf. *Letopiseși*, Tom. III, p. 208: „doftoria pe mulți“.

68) V. Vasile Alexandri, *Poesii populare*, 1866, p. 307. — E drept că într'o poezie populară din Ardeal (V. Iarnic-Bărsăanu, *Doine și strigături din Ardeal*, 1885, p. 107), se zice: „Eu cu dor, mândra cu dor“, „trebu-ne-ar un doftor“, „pe noi să ne doftorească“, „de dor să ne mântuiască“.

69) L. V. R. n. 507.

70) L. V. R. n. 340 și 507.

71) L. V. R. n. 504 și 507.

72) L. V. R. n. 494.

73) L. V. R. n. 495.

74) L. V. R. n. 496.

75) L. V. R. n. 360.

76) L. V. n. 502.

77) L. V. R. n. 506.

78) L. V. R. n. 348. Când soția cuiva e bolnavă și nu se găsește medic aci unde locuiește, se spune: „De se va prileji să nu se aște vraci acolo, atunci iaste datoriu bărbatul să trimiță unde va găsi, să-i aducă, de va fi aproape; iară de va fi departe, nemică nu-i datoriu“.

79) L. V. R. n. 333. „Ucigătoriul, denafară de ce'l vor certă cu moarte, iaste datoriu încă să plătească rudelor celui ucis, toate cheltuelile ce au făcut, cât au dat la vraci și alte“.

80) L. V. R. n. 504.

81) Documentele românești din Arhivele Bistriței, partea I, 1889, pag. 65-67, scrisoarea din 1638: „Gligorie, feciorul popei Petrei din Rebrisoara, și Luca, feciorul lui Matei din Bărgăul cel de sus..., dacă s'au îmbătat, ca niște oameni fără de ispravă... au tăiat pe un fecior al străjerilor de zace așa demicat...; deci au dat unul *bărbierului* o *foță* și o *năframă*, iar altul a dat iar *bărbierului* să imble să tămăduiască pe cel om, ce zace tăiat de dânsii, de au dat *trei zloși și jumătate*. — Cf. G. Ghibănescu, *Surse și Izvoade*, Vol. 5, pag. 63, doc. din 20 April 1673: „Adică eu Ursul și Neculai, ficiorii lui Ionașco din Todirești... am avut o svadă cu un om din Obroceni și l'am bătut și i-am spart capul... și ni cere legumenul dela Galata să plătim *bărbierului*... și am plătit *bărbierului*“.

44) L. V. R. n. 502 și 504-508.

45) L. V. R. n. 1044.

46) L. V. R. n. 804.

47) L. V. R. n. 832.

48) L. V. R. n. 1110.

49) L. V. R. n. 1110.

50) L. V. R. n. 183, 367, 557, 559, 782 și 847.

51) L. V. R. n. 172, 417, 529, 531, 548, 734, 736-743, 783, 785, 796, 923.

52) L. V. R. n. 652 și 653.

53) L. V. R. n. 667-670.

54) L. V. R. n. 671.

55) L. V. R. n. 391, 540, 544, 553, 554, 646, 650, 652, 664, 665, 667 și 670.

56) L. V. R. n. 645, 646, 651-653, 656-663, 665-667, 669, 678, 681, 683-687.

57) L. V. R. n. 540 și 553.

58) L. V. R. n. 501.

59) L. V. R. n. 707, 726, 743, 818, 839, 865, 971, 1047, 1110, 1118 și 1197.

60) L. V. R. n. 965.

61) L. V. R. n. 504.

62) V. Exarhu, *Colecția lui Marin Sanudo*, VII. Cf. *Letopiseși*, Tom. I, p. 270, p. 426 (doftorul Stan), p. 427, p. 430, p. 444 (doftorul Dionisie Aval). Tom. II, p. 205, p. 282, p. 349 (doftorul Likinie), p. 322, p. 415, (doftorul Testabuza), T. III, p. 204, p. 230, p. 249 (doftorul Fotaki), p. 256. (doftorul Scarlat).

63) L. V. R. n. 504.

64) V. mai sus n. 2.

65) L. V. R. n. 504.

66) L. V. R. n. 347.

doftori ⁸²⁾, bărbierii ⁸³⁾, descântătorii ⁸⁴⁾ și descântătoarele sau fermecătoarele ⁸⁵⁾.

2) In caz de otrăvire ⁸⁶⁾ și de nebulie ⁸⁷⁾ expertizele sunt făcute numai de vraci.

3) In caz de deflorare, expertizele se fac numai de moașe ⁸⁸⁾ sau de femei „învățate bine la acest meșteșug” ⁸⁹⁾.

In Europa apuseană se discuta, dacă în cazul în care victima este de sexul femeesc, judecata putea să numească experți și persoane de sex bărbătesc ⁹⁰⁾. Praviliștii noștri însă au curmat controversa hotărând, ca în acest caz examinarea victimelor să se facă numai de femei ⁹¹⁾.

4) In caz de sodomie expertizele se fac de vraci, ori de moașe ⁹²⁾. E de crezut că la noi și în aceste cazuri vracii examinau victimele de sex bărbătesc, iar moașele pe cele de sex femeesc.

5) In cazuri de surzenie și de muțenie, expertiza se face de judecător în persoană ⁹³⁾.

II. Experții, care nu sunt judecători, pășesc la îndeplinirea însărcinării lor, în următorul chip:

Mai întâi sau examinează victima și pentru aceasta uneori e de ajuns s'o vadă numai ⁹⁴⁾, iar alte ori trebuie și s'o pipăie cu mâinile ⁹⁵⁾, sau examinează vărsăturile bolnavului ⁹⁶⁾.

Apoi, ei jură și fac arătările lor înaintea judecătorului. Dar atât la noi cât și în apus, în caz de rănire, experții, care sunt vraci, sunt crezuți și fără de jurământ ⁹⁷⁾.

III. In caz de divergență de păreri sau între vraci și martori, sau între vraci și bărbieri, ori descântători, sau între vraci între ei, praviliștii noștri au pus următoarele reguli:

1) Când e vorba de rană făcută cu armă și dacă martorii arată, că acea rană e mortală, judecata trebuie să dea precădere părerii vraciului ⁹⁸⁾.

2) Când e vorba de orice rană și dacă e divergență de păreri între vracii, care sunt doftori, și sau alți vraci, care nu sunt doftori, sau bărbieri, sau descântători, păreră doftorilor e hotărâtoare ⁹⁹⁾.

3) Când e vorba tot de orice rana, și dacă diver-

82) L. V. R. n. 504 - 508.

83) L. V. R. n. 504.

84) L. V. R. n. 504.

85) L. V. R. n. 502.

86) L. V. R. n. 427.

87) L. V. R. n. 1047.

88) L. V. R. n. 804.

89) L. V. R. n. 804.

90) Farinaccius, *Praxis et theoricæ criminalis*, Q. 147, No. 145/146: „An in inspiciendis feminis possint elligi viri periti?”

91) L. V. R. n. 108: „de ar fi mai fost cu moașa două mueri destoinice de a se crederea și învățate bine la acest meșteșug”.

92) L. V. R. n. 832.

93) L. V. R. n. 1044.

94) L. V. R. n. 832. „Moașa și vraciul pot să mărturisască, de vreme ce vor fi văzut copilul și de vor cunoaște făcut-au sodomie, au ba”.

95) L. V. R. n. 804: „Când va mărturisă moașa, cum iaste fata întregă, o vom creade, și aceasta când va fi muiare ca aceia de cînste moașa și de o va fi văzut, că iaste fată, și o va fi socotit bine, cum iaste întregă și au pipăit cu mânule”.

96) L. V. R. n. 427: „Cela ce ascunde borăturile omului celui bolnav și nu le arată la vraci să le vadă”.

97) L. V. R. n. 506: „Ori ce va zice vraciul vom crede pentru rană, macar de nu s'ar jură”.

98) L. V. R. n. 505: „Când va zice vraciul, că cutare armă n'au făcut rană de moarte și mărturiile vor zice, că rana-i de moarte, mai creade-se-va vraciul decât mărturiile”.

99) L. V. R. n. 504: Când va zice vraciul că iaste rana de moarte sau nu de moarte, îl vom creade; mai vartos când se va afla, că vraciul este dascal, cum le zic acestora doftori, atunce se crede și mai bine, decât ar fi altul mai prost, bărbieriu, sau descântătoriu”.

gența este numai între vraci, părerea majorității birue, afară numai dacă minoritatea e alcătuită din vraci sau mai buni, sau mai destoinici ¹⁰⁰⁾.

4) In sfârșit, când e vorba de rănire și dacă e paritate între vraci de acelaș grad și de o potrivă de învățați, judecata hotărăște ținând samă de însemnătatea membrului rănit ¹⁰¹⁾.

IV. Printre rândueile românești, privitoare la expertizele medico-legale, este una, care se deosebește de izvorul său și care are o însemnătate deosebită.

Acea rândueală e următoarea: *Orice va zice vraciul vom creade pentru rană, măcar de nu s'ar jură, sau de ar fi vraciul și jidov sau și de altă lege, atunci vom creade mai mult.* ¹⁰²⁾.

Izvorul acestei rânduei glăsuiește; „*relationi et assertioni medicorum creditur etiam sine juramento*” ¹⁰³⁾, *dummodo dicti medici fuerint periti; secus si imperiti* ¹⁰⁴⁾, „...*neq etiam credatur medicis judaeis et infidelibus super mortalitate vulneris deponentibus*” ¹⁰⁵⁾ adevă raportul și arătarea medicilor sunt crezute și fără de jurământ cu condițiunea, ca zișii medici să fie învățați, ele nu sunt crezute, dacă ei sunt neînvățați; deosemena *medicii evrei și păgâni nu sunt crezuți, când își dau părerea asupra unei răni, de e mortală, ori ba!*

Deosebirea dintre rândueala românească și izvorul său este: Pe vremea când în tot apusul Europei regula e, că rapoartele medico-legale și arătările medicilor evrei și păgâni nu sunt vrednice să fie crezute, la noi dimpotrivă regula este, că ele se bucură de cea mai deplină crezare!

Această deosebire este însemnată din următoarele puncte de vedere:

1. In Francia, la 1846, adică două veacuri după tipărirea Pravilei lui Vasile Lupu, un procuror a fost de părere, că streinul medic, care luase chiar în Francia doctoratul în medicină, nu poate fi expert, fiindcă diploma sa îl îndrituia numai să practice medicina, dar nu și să facă rapoarte medico-legale, pentru care se cere să fie cineva funcționar public, deci cetățean trancez. Deabia în 1866, în urma unui raport făcut Ministrului Justiției de cătră vestitul Tardieu, s'a hotărât, că și medicii streini pot fi experți ¹⁰⁶⁾. La noi, la 1646, ori ce medic, strein, ori nu, putea fi expert. Deci, la noi, încă de pe atunci, s'a recunoscut, că știința n'atarnă de cetățenia sau patria omului învățat!

2. In tot apusul Europei, în veacul XVII, sub înfrurirea Dreptului Roman și a Dreptului Canonic, evreii și păgânii (mahomedanii ș. a.) nu pot fi experți. — La noi dimpotrivă, încă dela 1646, deosebirea de religie n'are nici o înfrurire asupra capacității de a fi expert! Religia ortodoxă și de data aceasta s'a arătat mai îngăduitoare de cât religia catolică! Deci, la noi, deatunci s'a recunoscut deasemenea, că știința n'atarnă de religia omului de știință!

100) L. V. R. n. 507: „Când se va prileji să nu fie vracii toți într'un cuvânt, ci unii să zică, că rana iaste de moarte, iar alții să zică, că nu iaste de moarte, atunce vom crede pre cei mai mulți sau pre cei mai buni, sau pre cei mai destoinici, iară nu pe alții”.

101) L. V. R. n. 508: „Iară, când vor fi toți unii ca alții, amândouă părțile și la tot meșteșugul se vor tocni într'o fire și n'nr'un cumpăt, atunce giudețul va căuta și va socoti mădulariul cel rănit; deci, de va fi mădulariul de ceale mari, ce obla-duesc, ce să zice domnesc toate mădularile, atunce va creade giudețul, pre ceia ce zic, că iaste rana de moarte; iară de va fi mădulariul de cele mai mici, va crede pre ceialaltă parte de vraci, ce zic, că rana nu-i de moarte”.

102) L. V. R. și 506.

103) Farinaccius, l. c. Q. 127, No. 118.

104) *Idem, ibid.*, Q. 127, No. 120.

105) *Idem, ibid.*, Q. 127, No. 123.

106) Legrand du Saulle, *Traité de médecine légale*, 1886, p. 1298.

3. În sfârșit, fiindcă prin privilegiile noastre dela 1646 și 1652 s'a recunoscut, că știința n'atâră nici de patria și nici de religia omului de știință, de aci urmează, că la noi nu numai s'a recunoscut adevărul, că *știința n'are nici patrie și nici religie*, dar și că acest adevăr a fost consfințit chiar prin lege!

Ne grăbim să adăogăm, că de aci nu trebuie să bănuim, că Românii nu erau patrioți.—Pasteur a zis, *că omul de știință are însă o patrie!* Praviliștii noștri zic: „*Cela, ce-și va hicleni moșia și nașterea, de unde s'a născut, mai cumplit să-l certe de cât pre un ucigătoriu de părinți, de vreme ce să cade mai bine să-și ferească și să-și socotească neștine moșia de cât părinții, ce l-au născut*“¹⁰⁷).

O altă rânduială, în care praviliștii noștri dau dovadă deasemenea de vederi largi, este următoarea: „*Cela ce de mare sărăcie va fură, iară nu mult, ci numai cât va mânca și cât se va îmbrăcă, acesta să se iarte; iară de vor vria, să și-l certe mai pre puțin, iară nu ca pre un fur, pentru că se chiamă, c'au furat de nevoie*“¹⁰⁸). — O rânduială asemănătoare nu se găsește în nici o legiure mirenească a nici unui alt popor! — În Dreptul Canonic din apus găsim ceva, ce se apropie numai de rânduiala românească: Făptașul trebuie în totdeauna să se pocăiască vreme de trei săptămâni,¹⁰⁹). — La noi se poate, ca el să fie și ertat de tot!

Iată trei rândueți, care prin cuprinsul lor ne îndreptățesc să zicem:

„De așa vreme se învredniciră“ vechii noștri praviliști!

Și de aceea, se cuvine, ca pe deoparte să slăvim fără drămluire pe acești praviliști, iar pe de altă parte să ne silim, cel puțin să-i ajungem, dacă nu și să-i întrecem!

S. G. LONGINESCU.

(va urma)

Art. 37 din noua lege a avocaților

și

NOTARII PUBLICI

Articolul 37 din noua lege a avocaților spune că, în localitățile unde nu sunt notari publici, actele care au a fi autentificate, trebuiesc a fi redactate de avocați sau apărători, și unde nu sunt avocați și apărători de judecătorie, etc.

Spre înțelegerea acestei legi trebuiesc lămurite următoarele întrebări:

1. *Substitul unui notar public intră și el în prevederea legii menționate?*

Avem două feluri de substituți:

a) Substituții propuși de notarul public respectiv.

b) Substituții numiți ex officio.

Funcțiunea acestora e o continuitate a notarilor publici respectivi.

Substituții propuși eserecită funcțiunea în numele notarului public substituit întrebunțând sigiliul acestuia și o ștampilă, care în conținutul ei arată că substitutul funcționează în numele notarului concedat.

Trebue însă să facem deosebirea între notarii publici a) suspendați; b) destituiți și decedați.

Notarul public suspendat este titularul și posesorul notariatului său public, iar substitutul acestuia, e numai detentorul acestui notariat pe un termen limitat.

Notarul public destituit nu mai e posesorul activ a notariatului avut, așa că s'ar putea crede că substituții acestor notari publici nu funcționează în numele acestora și nu ar intra în prevederea art. 37 a legii avocațiale.

Noi suntem de părere însă că substitutul e de asemănat cu un lichidator, care funcționează în numele lichidatului până la terminarea lichidării și toate drepturile și obligațiunile notarului public destituit trec deci *cum beneficio inventari* asupra lichidatorului, adică asupra substitutului de notar public.

Notarul public decedat, ca și cel destituit nu mai e posesorul activ a notariatului avut, însă în cazul acesta e posesorul fictiv al succesiunii sale și drepturile lui sunt executate de administratorul succesiunii, adică, în ce privește notariatul public, de substitutul notarului public decedat.

Astfel, substituții notarilor publici destituiți sau decedați nu v'ază un sugiliu nou, ci întrebunțează conform legilor notariale actualele sigiluri ale acestor notari publici.

2. *Ce se înțelege prin cuvântul „localitățile“?*

Prin cuvântul «localitățile» se înțelege provinciile în care există instituția notarilor publici.

Unii din d-nii avocați sunt de părere că legea nu cere existența instituției notarilor publici, ci prezența notarului public; această idee e neîntemeiată, căci un notar public dintr'o localitate poate fi chemat pentru redactarea și autentificarea unui act într'o comună din județul său, poate pleca pentru un timp oarecare aiurea și totuși nu se poate spune că în localitate nu e un notar public, ci numai notarul public e absent.

Dacă s'ar înțelege prezența personală a notarului public și nu existența instituției notariatului public, atunci s'ar da loc la certe, la procese pentru probarea prezenței sau absenței notarului public, ce nu poate fi în intențiunea legiuitorului.

Dacă legiuitorul ar fi înțeles prezența personală a notarului public, atunci ar fi stilizat art. 37 astfel «unde nu sunt prezenți notarii publici» dar nu «unde nu sunt notari publici».

Expresiunea întrebunțată de legiuitor a fost spre a face deosebirea între Vechiul Regat, unde nu e introdus notariatul public, pe de o parte, și provinciile alipite, care toate au instituțiunea notariatului public, pe de altă parte.

Dovadă că legiuitorul împărtășește părerea noastră, exemplu textul art. 37 alin. 2 care sună «în localitățile unde nu profesază», cuvântul «profesază» nu înseamnă o activitate momentană, ci o activitate durabilă.

3. *Judecătoriile de ocol au dreptul se redacteze acte sau nu?*

Trebue să facem deosebire între:

a) Judecătoriile de ocol din Vechiul Regat și cele din provinciile alipite;

b) Judecătoriile de ocol din provinciile cu notariate publice și fără notariate publice;

Art. 37 spune că numai unde nu profesază nici notari publici, nici avocați și nici apărători vor avea dreptul Judecătoriile de ocol să redacteze acte; ori—existând în provinciile alipite pretutindeni instituția notarilor publici, — judecătoriile de ocol din provinciile alipite nu au dreptul de a redacta acte.

În Vechiul Regat judecătoriile de ocol au dreptul de a redacta acte în localitățile unde nu profesază nici avocați și nici apărători

În provinciile alipite ar putea fi înființate judecătorii

107) L. V. R. n. 354.

108) L. V. R. n. 175.

109) *Corpus juris canonici*, cap. 3, X., de furtis, 5, 18: „Si quis propter necessitatem famis aut nuditatis furatus fuerit cibaria, vestem, vel pecus, poeniteat hebdomadas tres et si reddiderit non cogatur jejunare“.

de ocol pentru una sau câteva comune, ca în Vechiul Regat, și s'ar putea crede că atunci judecătoria de ocol respectivă ar avea dreptul să redacteze acte.

În provinciile alipite însă notarii publici sunt numiți pentru județele întregi, așa că comunele cu judecătoriile de ocol nouă create nu se pot deslipi dela județul său, căci aceasta ar însemna o violare a contractului tacit între Stat și notarul public și o știrbire a drepturilor câștigate de cel din urmă.

4. Ce se înțelege prin acte autentice?

Conform art. 8 și 22 a legii pentru autentificarea actelor, sancționată la 27 Iulie 1866 și publicată în Monitorul Oficial, sunt 2 feluri de acte autentice.

a) Actele pentru care forma autentică este cerută sub pedeapsă de nulitate, adică actele autentice propriu zise;

b) Actele pentru care se cere numai simpla legalizare a semnăturilor, adică autentificarea, sau — cum se spune în Bucovina, — legalizarea semnăturilor părților contractante.

Actele redactate de avocați sau apărători și legalizate la judecătoria dela promulgarea legii nouă avocațiale în Monitorul Oficial, adică dela 21 Februarie 1923 încoace, sunt deci conform dispozițiunii acestei legi fără valoare și are a se refuza intabularea și respectarea lor.

5. Au apărătorii și avocații din provinciile alipite dreptul de a redacta acte?

Da, dar numai în cazul când avocatul sau apărătorul sau soția, ascendenții sau descendenții acestora sunt partea contractantă.

Pentru alții este interzis avocaților și apărătorilor a redacta acte sub pedeapsa de nulitate, luându-ne după textul art. 40 a legii nouă avocațiale care respinge acțiuni etc. necontrasemnate de avocați sau apărători și după art. 37 al. I ca argumentum a contrario.

Dorul de a acapara, pe lângă agendele avocațiale și agendele atribuite notarilor publici se manifestează la o mare parte din avocații din Bucovina, pe când în Transilvania nici unui avocat nu-i vine în gând să calce dreptul notarilor publici și să redacteze pentru alții acte.

D-nii avocați din Bucovina, prin urmare nu se sfiesc să facă concurență notarilor publici, întemeindu-se pe textul legii și pe desbaterile cari au avut loc în Parlament.

Însă atât din desbaterile parlamentare, din conținutul art. 37 și 40 a legii nouă avocațiale, cât și din expunerea d-lui Ministru al Justiției, reesă că s'a dat exclusiv, cu mici rezerve individuale numai specialiștilor, adică avocaților, dreptul pentru intentarea acțiunilor și atacarea hotărârilor, iar notarilor publici, unde există instituția notarilor publici, dreptul exclusiv pentru redactarea actelor, cari au a fi autentificate. Principiul acesta l'a manifestat d-l Ministru al Justiției și în art. 3 al. c. a legii nouă avocațiale, care stabilește că profesiunea unui avocat este incompatibilă cu calitatea de notar public, adică un notar public nu poate profesa totodată și avocatura, deci nici un avocat nu poate profesa totodată și ca notar public, adică să aibă dreptul de a redacta acte pentru alții.

În ce privește art. 38 a regulamentului legii avocaților din 1923 contrazice cu totul cu art. 37 a legii nouă avocațiale.

Aliniatul al doilea al art. 38 din regulamentul legii nouă avocațiale a primit ca adaus «în provinciile unite în conformitate cu legile în vigoare».

Adausul acesta nu are nici o valoare pentru provinciile unde există instituțiunea notariatelor publice,

căci art. 16 din legea pentru autentificarea actelor, luat ca bază în acest aliniat, se referă numai la actele autentice propriu zise, adică la acte notariale, iar nu la actele pentru care se cere numai legalizarea lor sub semnătura privată.

Afară de aceasta regulamentul chiar dacă ar conține altceva, decât legea avocațială, nu ar avea nici o valoare, fiindcă regulamentul nu e lege și nu poate deci schimba o lege pe baza principiului *lex posterior derogat priori*.

În sprijinul spuselor noastre vine bunul simț, căci trebuie să ținem seamă, că până ce devine cineva notar public trebuie să treacă o sumedenie de ani, și odată visul său realizat, trebuie să stea încă mulți ani pe loc, până ce se ivește un alt loc mai bun unde poate să fie mutat. Dacă are norocu să nu-i ia înainte un rival mai puternic. Notarii publici nu au pensii, ci trebuie să-și formeze un capital. din al cărui venit să trăească el cu familia sa la bătrânețe păstrându-și demnitatea sa socială ca un înalt funcționar public.

Concurența crescândă ar putea nimici în scurt timp instituția notarilor publici atât de apreciată în țări ca Franța, Italia, etc. apreciere pe care a împărțit-o și d-l Ministru al Justiției în răspunsul ce l'a dat în Parlament d-lui Deputat Vladimir Athanasovici, în Decembrie 1922.

D-l Ministru al Justiției luând cunoștință de nerespectarea noii legi avocațiale, credem, că va lua măsurile cuvenite, ca ea să fie respectată și în litera și în spiritul ei.

TIGRAN PRUNCU

Notar public în Câmpulung
(Bucovina)

RECENZIE

Contribution à l'étude du contrat de compte courant en droit comparée de Georges C. Zamfiresco, dr. în drept din Paris. Paris, Ed. Jouve & Co. 1923.

Este o încercare destul de izbită de a fixa principiile fundamentale ale instituțiunii contului curent, care în ultimul timp a luat o dezvoltare destul de mare în relațiunile de afaceri comerciale.

Autorul face o incursie în legislațiunea străină, însă ne miră faptul că a dat atât de puțină atenție doctrinei și jurisprudenței române, când asupra contului curent s'a scris o monografie magistrală de d-l prof. Universitar Vasile Dumitriu, iar jurisprudența a făcut interesante aplicațiuni.

De altfel tinerii noștri, cari își fac studiile în străinătate în subiectele ce-și aleg ca teză, evit întotdeauna de a consulta doctrina și jurisprudența română în legătură cu chestiunea tratată, fiind mai comod de-a se servi de bibliografia străină, pe care o pot avea mai ușor la îndemână.

Și totuși cât de necesar ar fi să se facă cunoscute în străinătate legile noastre — ca și starea doctrinei și jurisprudenței — nefiind un prilej mai nimerit, decât cu ocaziunea tezelor de doctorat.

Astfel de lucrări ar fi consultate mai cu folos și la noi.

* * *

Des rapports juridiques de l'association avec ses membres en droit français et en droit comparée de Const. C. Zamfiresco, dr. în drept, avocat, Paris, Ed. Jouve & Co. 1922.

Autorul tratează delicata chestiune a raporturilor juridice dintre asociațiuni cu membrii săi, reglementate în mod disparat de diferite legi speciale, căutând să schițeze o teorie de ansamblu. În acest scop se face o analiză detaliată a diferitelor legislațiuni streine, în legătură cu această chestiune.

Observăm și aici, că d. Const. Zamfirescu, omite cu totul doctrina și jurisprudența română, deși sunt multe lacrări de seamă, cari ar fi putut să fie consultate.

E. C. D.

INALTA CURTE DE CASATIE ȘI JUSTITIE S. I

Audiența dela 4 Mai 1923

Președinția d-lui V. BOSSY, Consilier

Brutus Aurel cu Ilie Purcea

Decizia No. 444

Vânzare cu obligație de întreținere. — Contract nenumit. — Deosebirea de rentă viageră. — Neîndeplinirea obligațiunilor dobânditorului. — Drept la rezilierea convenției după normele din dreptul comun. — Art. 962, 969 și 1020 c. civ.

Contractul prin care o parte înstrăinează un bun al său în schimbul obligațiunii luate de dobânditor de a l întreține, este un contract nenumit. Acest contract se apropie de cel de rentă viageră, se deosebește însă de el pentru că creiază o obligațiune de a face strict personală, care nu poate fi cedată, iar nu una de a da și care poate fi transmisă altuia.

Prin urmare acestor contracte nu li se pot aplica dispozițiunile speciale relative la rentă pentru cazul de neplată, ci cele din dreptul comun, admitându-se deci rezilierea după principiile generale de drept în cazul când dobânditorul nu și îndeplinește obligația.

Curtea,

Ascultând cetirea raportului făcut în cauză de d-l consilier C. Sărățeanu, pe d-l av. G. Vrabiescu, în susțineri, cum și pe intimat în combateri, și

Deliberând,

Asupra recursului introdus de către Brutus Aurel în contra deciziei civile No. 193/922 a Curții de Apel din Craiova secția II-a, dată în proces cu Ilie Purcea;

Asupra motivului de recurs astfel formulat:

„Violare de lege, greșită interpretare a convenției între părți și exces de putere. Intr'adevăr am arătat Onor. Curți de Apel care m'a judecat că actul de vânzare autentificat la No. 1998,918, intervenit între mine ca cumpărător și Ilie Purcea ca vânzător, conținea constituirea unui contract de rentă viageră, confecționat printr'o operație cu titlul oneros, întrucât eu mă obligam în afară de prețul 1000 lei ce am numărat la data facerii actului să constituim o rentă viageră vânzătorului, rentă care se compune din tot ceea ce trebuia vânzătorului și soției sale, ca hrană, locuință, și toate cele lalte trebuințioase până la data morții lor. Ori, acest act intervenit între noi nu poate să fie o vânzare, fiindcă în materie de vânzare prețul este determinat în quantumul lui ceea ce în speță nu era, ci conținea un contract de rentă pe viață, făcut sub forma unui act cu titlu oneros, întrucât și o parte și cealaltă își dădeau reciproc unul imobilul iar celalt o parte din preț suma de 1000 lei. În atari împrejurări operația fiind un contract de rentă viageră sau în cel mai rău caz un contract aleatoriu cu titlu oneros, rezoluțiunea lui era supusă art. 1647 c. civ. și Curtea numai călcând sus menționatul text de lege interpretând prin abuz convențiunea dintre părți a admis apelul făcut de Ilie Purcea. Examinată convențiunea dintre noi, ea se înfățișează ca un adevărat contract de rentă pe viață întrucât în asemenea contracte părțile pot să și creieze reciproc sub titlul oneros drepturi, cum este în speță.

„Un contract de rentă viageră nu însemnează numai obligația ce o parte își ia să furnizeze unei alteia o sumă de bani pe tot timpul vieții, asemenea contracte nu se fac numai sub titlul gratuit ci un contract de rentă viageră se constituie

în cele mai multe cazuri sub titlul oneros, urmând ca părțile contractante una să dea celeilalte fie o sumă de bani, fie un imobil, iar partea cari le primește să se oblighe fie la numărarea unei rente în numerar, fie la acordarea mijloacelor de trai, pentru acela în favoarea căruia se creiază renta viageră.

„Ori, convențiunea dintre noi era tocmai aceasta ca în schimbul imobilului ce primisem și pentru care număraseram 1000 lei drept parte din preț, să servesc o rentă viageră sub formă de întreținere, alimente și locuință atât lui Ilie Purcea cât și soției sale. Fiind deci rentă viageră, ea nu putea să fie rezolvată decât conform art. 1647 c. civ. și Curtea rezolvând altfel procesul, a violat legea“.

Având în vedere deciziunea atacată cu recurs din care rezultă că intimatul, în calitate de vânzător, întemeindu-se pe disp. art. 1020 c. civ. a chemat pe recurent, în calitate de cumpărător, în judecată spre a se declara reziliat contractul de vânzare a unui loc cu clădire intervenit între ei pentru prețul de 1000 lei, — primit la facerea actului, — pe motiv că recurentul nu s'a conformat obligațiunii stipulate prin act de a întreține și îngriji pe intimat și soția lui până la încetarea lor din viață, când, conform celor stipulate în act, locul în chestiune urma, să treacă în proprietatea recurentului;

Că această acțiune a fost admisă de către Curtea de Apel care, — constatând că recurentul nu s'a conformat sus menționatei obligațiuni de alimentare și îngrijire, — a reformat, — cu majoritate de voturi, — sentința primei instanțe, pe motiv că convențiunea din specie fiind un contract sinalagmatic de alimentare și întreținere e supus regulilor de drept comun din art. 1020 cod. civ. potrivit cărora condițiunea rezolutorie fiind subînțeleasă în asemenea contracte, ele urmează să fie reziliate, — la cererea părții lezate, — în cazul când, ca în specie, cealaltă parte nu și-a îndeplinit angajamentul;

Că prin această soluțiune recurentul pretinde, că Curtea de Apel a violat legea, a interpretat greșit convențiunea dintre părți și a comis un exces de putere, deoarece actul de vânzare în chestiune constituie o rentă pe viață supus unor reguli speciale de drept, iar nu regulilor de drept comun;

Considerând că convențiunile, prin cari ca în speță, o parte înstrăinează un fond în schimbul sarcinii dobânditorului de a întreține pe cel care l'a înstrăinat, nefiind prevăzute în codul nostru, ele intră în cadrul contractelor nenumite, cari deși prin felul lor — aleator și cu titlu oneros — se apropie de contractele de rentă viageră propriu zisă, nu pot fi considerate ca atari, aceste din urmă dând naștere unei obligațiuni de a da, cu posibilitate de a fi cedate, pe când înstrăinarea de natura celei din speță, creiază o obligațiune de a face esențialmente personală, care nu poate fi cedată; că așa fiind, dispozițiunile relative la renta viageră, derogatorii dela principiul dreptului comun și speciale acestei materii, și potrivit cărora rezilierea contractului nu se va putea cere în caz de neplata renditei, — nu se pot întinde și asupra contractului de față ca contract nenumit, guvernat de principiile generale ale dreptului comun; — că deci Curtea constatând că recurentul nu și-a îndeplinit obligațiunea luată de a îngriji și întreține pe intimat și pe soția lui, cu drept cuvânt a admis acțiunea, motivând că conform art. 962, 969, 970 și 1020 c. civ., contractul de întreținere și alimentare în chestiune urmează a fi reziliat; că așa fiind, Curtea nu a comis nici un exces de putere sau violare de lege, nici nu a greșit interpretarea convenției, cum susține recurentul și motivul urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul etc.

NOTA. — Cestiunea dedusă în judecată Inaltei Curți, s'a prezentat mai de mult înaintea Curților

de Casație din Belgia și Franța și a fost rezolvată în sensul soluțiunii dată de instanța noastră supremă.¹⁾

Este vorba de o convențiune, denumită în mod impropriu în Franța *bail à nourriture*, prin care una din părțile contractante înstrăinează un imobil sau un capital în schimbul obligațiunii dobânditorului de a o întreține tot timpul vieții. Este incontestabil că această convențiune prezintă o mare asemănare cu contractul de rentă viageră constituită cu titlu oneros. În adevăr în ambele ipoteze avem de a face cu un contract cu titlu oneros fiindcă da naștere la un schimb de prestațiuni, în ambele cazuri contractul este aleatoriu, fiindcă durata prestațiunilor juridice care incumbă uneia din părți este nedeterminată pe când quantumul prestațiunii celeilalte părți este invariabil determinat în momentul încheerii convențiunii; dar din punctul de vedere juridic există între aceste două convențiuni, o deosebire importantă pusă în evidență de autori, de și din punctul de vedere practic ambele situațiuni par a se confunda atunci când debi-rentierul s'a obligat să presteze creditorului nu bani, ci lucruri fungibile sau consumptibile. În adevăr în această din urmă ipoteză, nu se vede deosebirea care ar exista între cazul când debitorul procură lucrurile necesare pentru întreținerea creditorului și cazul când îl întreține în mod direct; pare prin urmare o subtilitate juridică, diferențierea care se face în sensul că în contractul de rentă viageră, debi-rentierul are obligațiunea de a da, pe când în celalt caz, debitorul contractează o obligațiune de a face, în schimbul bunului pe care-l primește.

Nu-i mai puțin adevărat însă că admitând acest criteriu de deosebiri între cele 2 convențiuni, soluțiunea dată de Înalta Curte se justifică pe deplin, căci aplicațiunea extensivă prin analogie a dispozițiunilor relative la contractul de rentă viageră este admisibilă numai în ce privește acele dispozițiuni care n'au un caracter excepțional, derogatoriu dela dreptul comun. Or este incontestabil că dispozițiunea art. 1647 după care neîndeplinirea obligațiunilor din partea debi-rentierului nu dă drept credi-rentierului de a cere rezilierea contractului de rentă viageră, ci numai de a urmări averea debi-rentierului pentru ca din prețul realizat din vânzarea bunurilor acestuia, să se poată afecta o parte care să garanteze plata anuităților, are un caracter excepțional și prin urmare este de strictă interpretare.

În adevăr, dreptul comun care guvernează contractele sinalgmatiche se găsește în art. 1020 cod. civ. care consfințește, în lipsa unei clauze exprese

contrarie a părților contractante, principiul rezilierii judiciare a convențiunilor bilaterale atunci când una din părți nu-și îndeplinește obligațiunile.

ALEXANDRU CERBAN

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I

Audiența de a 25 Mai 1923

Decizia No. 548

G. Caretasu cu Zaharia Strat

Succesiune. — Just titlu. — Titlu pro herede. — Bună credință. — Poate servi de bază prescripției dela 10—20 de ani. — Art. 644, 1858 1859, 1895 urm. C. civil.

Atât din art. 644. C. civil, care enumără succesiunea printre modurile de a dobândi proprietatea, cât și mai cu samă din art. 1858 al. 4 și art. 1859 rezultă că, în dreptul nostru, titlul de moștenitor (pro herede), unit cu buna credință, constituie un justu titlu față cu acei cari n'au calitatea de moștenitori, și acest titlu conduce la dobândirea proprietății imobiliare prin prescripția de 10—20 de ani.

NOTA. — Chestiunea de a se ști dacă titlul de moștenitor (*pro herede*), unit cu posesiunea de bună credință, poate sau nu să ducă la dobândirea proprietății unui imobil prin prescripția de 10—20 de ani, a dat loc la oarecare discuții în jurisprudența noastră.

Din toate hotărârile, care au tăgăduit, la noi, existența titlului *pro herede*, cea mai importantă este a Curței din Iași, cu data din 5 Iunie 1913, publicată în *Dreptul* din 1913, No. 73. p. 579 urm., a cărei considerente au fost reproduse de noi în tom. XI al Coment. noastre, pag. 135 urm. Vezi în același sens și Tribun. Iași (judecător unic Vesp. Erbiceanu), *Dreptul* din 1912, No. 1, pag. 5 urm. (cu observ. noastră).

După ambele aceste hotărâri, care tind la răsturnarea unei jurisprudențe aproape constante asupra acestei materii, numai legatarul cu titlu universal ar putea prescrie prin titlul *pro herede*, și aceasta numai prin uzucapiunea de 30 de ani, nu însă prin cea de 10 până la 20 de ani.

Această soluție șterge însă cu desăvârșire art. 1859 din codul civil, care vorbește în termeni expresi de *moștenitorul universal*. În sensul că titlul *pro herede* nu constituie, în dreptul nostru, un titlu just care, unit cu buna credință, să poată duce la uzucapiunea cea scurtă, adică: de 10—20 de ani, s'au mai dat, la noi, și alte hotărâri, pe care le-am citat în tom. XI al Coment. noastre, pag. 134, nota 2, din care una, a trib. Ilfov (*Curierul Judiciar* din 1904, No. 37), a fost foarte bine criticată de colegul nostru dela București, d-l Em. Antonescu.

Este adevărat că, în dreptul francez, titlul *pro herede* nu constituie un titlu just (*justa causa*), care să poată duce la dobândirea prescripției imobiliare prin uzucapiunea de 10—20 de ani, după cum observă toți autorii (vezi Planol, I, 2661; Colin et Capitant, I, pag. 895; Bufnoir,

Decizia Casației belgiene din 7 Februarie 1846 publicată în *Pasiserise de belge* din 1846 partea I-a pag. 157 și a Casației franceze din 10 Aprilie 1822 în *Dalloz Répertoire*, v-o Rente viagère No. 7.

Propriété et contrat, pag. 293; Baudry et Tissier, *Prescription*, 658, p. 505 care, cu această ocazie, în ed. a 3-a, vorbind de dreptul românesc (nota 1, citează Tratatul nostru în limba franceză, etc.); însă Curtea de Casație observă, cu drept cuvânt, că textele noastre admit soluția contrară și că această soluție este tradițională în țara noastră, întrucât reproduce tradiția consacrată prin art. 3 al legiunii din Mantenia, dela 1847, Martie în 8, asupra împresurării pământurilor (Cas. I. Bult. 1909, considerent dela pag. 1283 și *Dreptul* din 1910, No. 3, pag. 17 urm. cu observ. noastră). Mai vezi în același sens și alte decizii citate în tom. XI al Coment. noastre, pag. 132, nota 1 și pag. 134, nota 1; Cas. I, Bult. 1911, pag. 284 și pag. 1389 precum și *Dreptul* din 1911, No. 24 și 53; Bult. 1913, pag. 316 și 321, etc.).

Va să zică, jurisprudența noastră este asupra acestui punct constantă, și nimic n'o va putea răsturna.

Dar dacă titlu *pro herede*, unit cu buna credință este în legislația noastră, contrar dreptului francez, un titlu suficient spre a conduce pe posesor la dobândirea proprietății imobiliare prin uzucapiunea de 10 până la 20 de ani, se decide cu drept cuvânt, că acest titlu neavând un caracter exclusiv, cum trebuie să fie titlu care să fie de bază prescripției, ci fiind comun tuturor moștenitorilor, până la facerea împărțelei, urmează că prescripția întemeiată pe un just titlu rezultând din calitatea de moștenitor, nu poate fi opusă unui alt moștenitor, ci numai unui terțiu care nu are calitatea de moștenitor (Cas. I, Bult. 1912, pag. 1124 și *Dreptul* din 1912, No. 64, pag. 543; *Curierul Judiciar* din 1912, No. 60, pag. 702). Vezi și alte decizii mai vechi, citate în tom. III, partea II al Coment. noastre, pag. 792, nota 2. Vezi în același sens, Tribun. Teleorman, *Curierul Judiciar* din 1913, No. 27, pag. 320, cu nota d-lui S. Ivanovici, etc.).

Concluziunea noastră este deci că decizia Curții de Casație, a cărei rezumat l-am reprodus mai sus, este perfect juridică și conformă unei jurisprudențe bine stabilită, pe care, cum spuneam mai sus, nimic n'o va putea răsturna, oricât s'ar încerca tribunalele noastre a căuta, cum zice Românul, nod în papură.

Iași.

D. ALEXANDRESCO

Comisiunea permanentă a Uniunii avocaților din România

Audiența dela 18 Septembrie 1923

Președinția d-lui DEM. I. DOBRESU, Președinte

Contestator Dionisie Pop, Decanul Baroului Cluj

Deciziunea No. 2

Alegere de Decan. — Contestatie. — Admisibilitate. — Casare. — Art. 58 și 60 din legea avocaților din 1923.

1. Conform. art. 58 din legea avocaților din 1923

pentru ca adunarea generală deliberativă să poată lua o deciziune legală, trebuie să fie în număr de cel puțin jumătate din numărul avocaților înscriși pe tablou și cu drept de vot, iar dacă la termenul convocării nu s'a putut întruni numărul legal, adunarea se amână pentru un alt termen, când se pot lua deciziuni cu orice număr de avocați, ceea ce în speță, nu s'a respectat.

2. Art. 60 din lege prevede iarăși că dacă la adunarea generală electivă nu s'a întrunit numărul legal de voturi, adunarea continuativă a balotajului, se poate face iarăși cu orice număr de avocați votanți.

În speță, însă, nu putea fi vorba de o adunare continuativă de balotaj, căci adunarea generală fusese convocată cu ordine de zi specială pentru complectarea consiliului, în caz de demisie a unora din membri — în care caz trebuia să se respecte dispozițiunile art. 58 din legea avocaților.

Comisiunea,

Asupra contestației făcută de d. Dionisie Pop, Decanul Baroului Cluj, prin care cere anularea alegerii dela Baroul din Cluj, făcută în ziua de 24 Iunie a. c., pe baza art. 58 și 61 din Legea pentru unificarea Corpului de Avocați;

Având în vedere că, în fapt se constată următoarele: La alegerile pentru decan, pentru consiliu și pentru membrii consiliului general din Cluj ținute la 13 Mai a. c. și în balotaj la 20 Mai același an, s'a ales definitiv întregul consiliu al Baroului, membrii în consiliul general și membrii în comisiunea de examinare. Pentru că după această alegere și la diferite date o parte din cei aleși au demisionat, Decanul corpului de avocați, a convocat adunarea generală pe ziua de 24 Iunie a. c., ora 9 a. m. pe deoparte pentru ca, conf. art. 58 din Legea pentru unificarea Corpului de avocați, adunarea generală *deliberativă* să se pronunțe asupra demisiunilor date, și în cazul când s'ar primi aceste demisiuni, aceiași adunare devenind adunare *electivă*, să procedă conform art. 60 din Lege la complectarea locurilor rămase vacante prin demisiunile date și primite. La acest termen și până la ora 9 și $\frac{3}{4}$, nefiind prezinte numărul de avocați cerut de art. 58 al Legii pentru adunările deliberative, D-l Decan a declarat adunarea amânată conf. art. 58 al. penultim din Lege.

D-nii avocați aflați în sală, în număr de 77, au ales ca Președinte pe confratele I. Suciș și au procedat la alegerea întregului Consiliu al Baroului și a tuturor membrilor și a Decanului, declarând demisi pe ceilalți membri, pe toți consilierii și pe decan, adică pe toți cei aleși la 13 și 20 Mai.

Având în vedere, în drept, că conform art. 58 din Lege, pentru ca adunarea generală deliberativă să poată lua o deciziune legală, trebuie să fie un număr de cel puțin jumătate din numărul avocaților înscriși pe tablou și cu drept de vot, și că dacă la termenul convocării nu s'a putut strânge acest număr legal, adunarea se amână pentru un alt termen fixat din nou, când se pot lua deciziuni cu orice număr de avocați, ca adunare continuativă;

Având în vedere că la adunarea dela 24 Iunie c. nu erau prezenți decât 77 avocați, după cum afirmă D-l Decan Dionisie Pop sau 93 cum afirmă D-l Președinte al alegerii din 24 Iunie și că numărul avocaților înscriși cu drept de vot fiind de 328, urmează ca adunarea generală deliberativă dela 24 Iunie, nu avea numărul cerut de lege pentru a lua o deciziune și ca atare D-l Decan Dionisie Pop, era obligat să amâne această adunare pentru alt termen, când urma să fie din nou convocată ca adunare continuativă.

Având în vedere că alegerea dela 24 Iunie nu poate fi considerată ca o adunare generală continuativă, întru cât art. 58 din lege prevede un singur mod de adunare deliberantă continuativă, adică aceea care fiind convocată cu o ordine de zi comunicată personal fiecărui avocat, nu întrunește jumătatea numărului din toți membrii înscrși în barou și cu drept de vot și care după amânarea făcută de Președintele alegerii, conf. art. 58 al. ultim, la noul termen, adunarea generală continuativă, poate lucra cu orice număr de avocați.

Având în vedere că la adunarea generală electivă, art. 60 din lege prevede iarăși adunarea continuativă a balotajului, când alegerile se pot face iarăși cu orice număr de avocați votanți.

Având în vedere că adunarea generală electivă din 13 și 20 Mai, terminând definitiv alegerile în balotajul din 20 Mai, și adunarea din 24 Iunie fiind convocată cu *ordinea de zi specială cerută de lege* și numai pentru complectarea consiliului în caz de primirea demisiilor, reese că la 24 Iunie nu mai putea fi vorba de o adunare generală continuativă și că deci aceasta adunare generală nu putea lucra ca adunare deliberativă pentru primirea demisiunilor, întrucât ea nu întrunea numărul cerut de art. 58 din lege, și prin urmare această adunare nu putea procede nici la o nouă alegere generală, în primul rând, pentrucă nu se rezolvase chestiunea prealabilă a primirii demisiunii și în al doilea rând pentru că adunarea electivă fiind convocată pentru complectare, iar nu pentru reînnoire, ea nu mai corespundea nici ordinei de zi afișată și comunicată.

Având în vedere că astfel fiind, reese în mod evident, că alegerea de la 24 Iunie 1923 era o alegere ilegală.

Având în vedere că din diferitele procese-verbale și din actele aflate la dosar, reese că confrății cari susțin alegerea dela 24 Iunie a. c. găsesc că această alegere trebuie neapărat menținută din considerațiuni de naționalism și de neîncredere față de confrății minoritari în general, fără însă ca ei să articuleze nici o lipsă de demnitate, de patriotism sau de confraternitate, contra vre-unuia din cei aleși în special, pentru a putea judeca anume cazuri concrete.

Având în vedere că Comisiunea permanentă a Uniunii, încălzită de aceleași sentimente ca și confrății noștri din Cluj și hotărâtă ca și ei să combată cu ultima energie, orice lipsă de confraternitate sau de patriotism și orice nesocotire a caracterului național al Statului sau al Baroului român, găsește totuși că pe baza unor cazuri speciale de abateri, cari nu s'au precizat pentru nici unul din cei aleși sau pentru cazuri cari s'ar putea prezenta pe viitor și cari vor trebui constatate și reprimite atunci, noi nu putem jigni și arunca oprobiul grav asupra tuturor confrăților minoritari fără deosebire și mai puțin, nu putem comite față de ei o ilegalitate;

Având în vedere că Baroul Român față de sentimentele lui de obiectivitate și de naționalism hotărât dar drept, nu poate nesocoti morala față de minorități și față de minoritari, într'o țară locuită de naționalități, pentru că Baroul Român nu poate uita că națiunea noastră martiră, a luptat și a învins tocmai în numele acestei morale sfințită de luptele și de martirul ei;

Având în vedere că, întrucât reese în mod evident, că Consiliul baroului din Cluj ales în ziua de 24 Iunie a. c., este ales în mod ilegal, această ilegalitate, nu poate fi consfințită de instituțiunea judecătorească a unei profesii de juriști, cari au jurat să apere Constituția și legile țării;

Având în vedere că profesiunea de avocat, care are menirea de a cere zilnic dela judecători strictă apli-

care a legilor țării, nu poate comite o atât de mare ineleganță morală și nu poate desminti atât de mult menirea și confesiunea ei zilnică din fața justiției, încât să ceară o ilegalitate conștientă dela judecătorii ei profesionali, și să desmintă la instanța avocaților, ceea ce ea cere zilnic la instanța magistraților;

Având în vedere că, profesiunea noastră trebuie să și ia rolul ei mare, de a supune toate elementele sociale unei inflexibile disciplini legale, pentrucă profesiunea de avocat, pe lângă datoria profesională a legalității, poate înțelege și tot pericolul social al ilegalității;

Având în vedere că pe lângă rolul ei judiciar obișnuit, Uniunea avocaților din România, are astăzi și rolul de unificatoare națională a barourilor, și în acest scop ea trebuie să constituie o garanție morală și legală sigură, pentru toți acei avocați minoritari, buni cetățeni, cari au înțeles să respecte noua și definitivă organizare națională a lumii, pentru ca lealitatea acestor cetățeni să aibă recompensa ei morală și în al doilea rând, numai obiectivitatea Uniunii față cu acei buni confrăți, poate să i dea tot prestigiul moral necesar, pentru ca la nevoie să poată înlătura toate elementele anarhice și iridente, pentru ca și faptele bune și cele rele, să-și aibă dreapta lor urmare și răspundere;

Având în vedere că în starea turbure a societății noilor State naționale, numai legalitatea este naționalistă, pe când ilegalitatea este iredentă și bolșevică, și de aceea Comisiunea crede, că orice interes al Baroului, de orice natură, nu se poate rezolva decât pe cale legală și că dacă legile existente nu sunt suficiente ca să rezolve în mod rațional interesele naționale, noi n'avem altă cale decât să cerem nouile legi necesare, de oarece pentru orice mobil din lume, legile se reformează iar nu se eludează.

Pentru aceste motive și în numele Legii,

COMISIUNEA DECIDE :

Admite contestațiunea făcută de D-l Dr. Dionisie Pop, decanul Baroului din Cluj în contra alegerii membrilor în consiliul general, a decanului și a consiliului Baroului din Cluj, efectuate în ziua de 24 Iunie 1923, pe care o anulează ca ilegală.

(ss) *Dem. I. Dobrescu, Petre Misir, Em. Pantazi, I. Gr. Periețeanu, C. L. Naumescu, V. Benișache, I. Radovică, Dionisie Ionescu, Justin Marșeu, V. Tretinescu.*

CURTEA DE APEL DIN TÂRGU MUREȘ

Audiența dela 17 Ianuarie 1922

Președinția d-lui ROMUL POPP, Președinte

Incheere No. Pen. ⁵³ 1922/16

Art. 141 pr. p. — Deținere prealabilă. — Cazurile în care se poate ordona.

Art. 141 pr. p. arată în mod strict limitativ cazurile în care se poate ordona deținerea prealabilă. Această măsură nu poate fi luată pentru motiv că învinuitul dacă ar fi lăsat în libertate ar putea câștiga pe martori, ori pentru motiv de a se înlesni cursul instrucțiunii sau în interesul ordinii și respectului ce fiecare cetățean trebuie să-l aibă față de autorități.

Curtea de apel, în ședința de consiliu fără publicitate ținută în ziua de 17 Ianuarie 1922 luând în desbatere cauza lui Partic Dobas Ferencz și alți, învinuiți pentru crima de violență contra autorităților și leziune corporală — ca urmare a apelului făcut de învinuiți contra încheerii Camerii de acuzare a Tribunalului Brașov No. ² 1922/14, a pronunțat următoarea :

INCHEERE

În baza art. 379 alin. IV pr. p. reformează încheerea atacată și dispune încetarea deținerii prealabile ordonată contra lor Partic Ferencz Dobas etc.

MOTIVELE

Judecătorul de instrucție de pe lângă Trib. Brașov, în urma propunerii Parchetului, a ordonat deținerea prealabilă contra învinuților de mai sus pentru următoarele motive :

1. Există temere că ei vor fugi de frica gravității pedepsei ce ar fi să li se aplice ;

2. Dacă ar fi lăsați în libertate, ar putea face pe martori și pe ceilalți complici să nu mărturisească sau să mărturisească strâmb. În acest sens, zice judecătorul de instrucție, ar exista presumpțiune de probe puternice ;

3. În scopul descoperirii celor ce au lovit cu cuțitul, cât și a altor complici ;

4. În interesul ordinii, liniștei, și respectului pe care orice cetățean trebuie să-l aibă față de autorități ;

5. Pentru siguranța continuării și executării procedurii pornită contra lor ;

Primul motiv deși este unul dintre acelea pe baza cărora conf. art. 141, pet. 2, se poate ordona deținerea prealabilă, totuși Curtea nu vede verosimilă temerea că învinuții ar fugi de frica pedepsei ce ar urma să li se aplice, de oarece ei au o locuință statornică, un mijloc de existență regulat, iar pedeapsa prevăzută de lege pentru faptele lor nu este atât de mare în cât să-i determine ca să și abandoneze casa, ocupațiunea și familia pentru a se sustrage dela procedura pornită contra lor ;

Din acest punct de vedere, deținerea prealabilă nu este deci necesară ;

În cea ce privește celelalte patru motive invocate de către judecătorul de instrucție, nici unul nu este prevăzut de lege, ca motiv pentru ordonarea deținerii prealabile ;

În adevăr judecătorul de instrucție zice că dacă învinuții ar fi lăsați în libertate, ar putea determina pe martorii și pe ceilalți complici ca să nu mărturisească sau să mărturisească strâmb. În această privință art. 141, pet. 3, arată foarte clar, că deținerea prealabilă se poate ordona numai dacă există probe că învinuitul s'a silit ori se silește să câștige pe vreun martor coautor, complice etc., ca să mărturisească strâmb ori să nu mărturisească ;

Pentru a subsista acest caz de deținere prealabilă este deci necesar să se dovedească că învinuții, în trecut s'au silit sau se silesc și în prezent ca să câștige pe martorii, etc. Aceasta însemnează că învinuții trebuie să fi făcut ceva concret, care să denote silința lor în trecut sau în prezent.

Legea tăcând, însemnează că a vrut să înlăture ordonarea deținerii prealabile numai pentru simpla presumpție invocată de judecătorul de instrucție, că învinuții dacă ar fi lăsați în libertate ar căuta să câștige pe martori, etc. Rațiunea care a determinat pe legiuitor este foarte simplă, preocupat de asigurarea libertății individuale, nu a vrut să prevadă cazuri de arestare, care s'ar mărgini numai la simple aprecieri, căci altfel orice garanție ar dispărea ;

În adevăr totdeauna s'ar putea bănuși, în mod firesc, că un învinuit ar avea de gând pentru a-și ușura situația să câștige pe martori, etc. și prin urmare totdeauna acest motiv ar putea să fie invocat pentru ordonarea deținerii ;

Pe de altă parte, numai simpla intenție ce un învinuit ar avea, nu ar putea să constituie un pericol pentru bunul mers al procedurii și de aceea legiuitorul

a cerut ca să se dovedească că învinuitul a eșit din domeniul intențiunii și s'a silit deja sau se silește, deci a făcut sau face acte concrete, repetate pentru câștigarea unui martor, etc. ;

A admite modul de a vedea al judecătorului de instrucție ar fi să cream în afară de legi, noi cazuri de deținere ;

Dar, prima instanță a mai invocat ca motiv «interesul ordinii, liniștei, și respectului pe care orice cetățean trebuie să-l aibă față de autorități». Nici acest caz nu este prevăzut printre cazurile strict limitative (taxative) indicate de art. 141 pr. p. ;

În alte legislațiuni — de exemplu în cea română — arestarea poate fi ordonată în interesul siguranței publice. Legea în vigoare în Transilvania s'a ferit de a enunța în mod vag cazurile de arestare și prin art. 141, pet. 5, a circumscris interesul siguranței publice, numai la cazul când există probe că învinuitul a amenințat că va comite o nouă crimă sau delict ; cât privește motivul tras din respectul pe care orice cetățean trebuie să l aibă față de autorități, legea n'a vrut să-l sancționeze prin măsuri excepționale de restricțiunea libertății individuale, căci sunt rezervate în cod. penal, sancțiuni mai eficace pentru asemenea infracțiuni ;

Nici în scopul descoperirii unor fapte sau unor complici, legea nu autoriză deținerea prealabilă, precum nici pentru siguranța continuării și executării procedurii, pornită contra unui delicuent, fiind că nici unul din aceste cazuri nu sunt prevăzute de art. 141 pr. pen., iar în expunerea de motive care a însoțit proiectul de lege privitoare la procedura penală, s'a spus în mod expres că nici o măsură de restricțiunea libertății individuale nu poate fi ordonată pentru alte motive, de cât de cele prevăzute strict limitativ în art. 141 ;

Tot acolo se arată că deținerea prealabilă sau închisoarea preventivă, nu poate fi ordonată pentru considerațiuni de oportunitate, precum ar fi aceste din urmă motive invocate de către judecătorul de instrucție ;

Față deci de cele spuse mai sus, motivul arătat la pct. 1, în această încheere fiind neîntemeiat în fapt, iar cele arătate la pct. 2—5 fiind neîntemeiate în drept și întrucât ele au fost însușite de către Camera de acuzare, Curtea a trebuit să reformeze încheerea acestei instanțe și să dispună încetarea deținerii prealabile contra învinuților apelanți.

Președinte (ss) *Romul Popp*

Raportor (ss) *Wladimir Mavrodineanu*

NOTA. — Legiuitorul român din 1902, preocupat de ideea de a da o cât mai largă aplicare principiului libertății individuale a modificat art. 88—127 din procedura penală, introducând dispozițiuni care deși atunci constituiau un vădit progres față de vechile dispoziții, totuși după o aplicare de 20 ani, s'a dovedit absolut insuficiente pentru a apăra pe individ îndeajuns contra, nu zic a abuzului sau a arbitrajului judecătorului de instrucție, dar contra greșelilor sau excesului de zel al acestor magistrați.

Afirmațiunea, cred că, nu trebuie dovedită. Viața judiciară de toate zilele arată cazuri destul de elocvente. Reamintim în treacăt numai instrucția asasinatului Spânescu, cu care ocazie s'au arestat, fără nici un folos, oamenii nevinovați. O asemenea jicnire s'a putut aduce principiului libertății individuale numai din cauza insuficienței proced.

pen. române. Această insuficiență consistă în faptul că nu se determină precis și limitativ cazurile în care poate ordona închisoarea preventivă, ci se marginește a arăta în mod vag, că asemenea măsură se poate lua în cazuri grave în interesul justiției și al ordinii publice. Ori în enorma majoritate a cazurilor se poate invoca cu ușurință, ori care din aceste 2 motive, ba pot zice că aproape nu va fi caz în care judecătorul de instrucție să nu susțină, cu drept cuvânt, că, interesul lui este să aibe la îndemână pe prevenit, în ori ce moment, sau să nu poată spună, că dacă l'ar lăsa în libertate ar putea deruta mersul cercetărilor și deci ar compromite descoperirea adevărului. Unificarea legislației ar fi fost momentul cel mai oportun pentru remedierea tuturor acestor vicii, cu atât mai mult cu cât procedura penală Transilvăneană conține deja dispozițiuni care asigură mai larg principiul libertății individuale.

Spre adâncă noastră surprindere am văzut că prin proiectul de unificare a organizației judecătorești, elaborat de fostul ministru de justiție, nu numai că se menține intact articolele 88—126 din procedura română, dar încă se întind și în Transilvania, înlăturând astfel întregul sistem al procedurii aci în vigoare.

Care este acest sistem ?

Sa circumscrie la cazuri precise și strict limitative dreptul judecătorului de a ordona măsura gravă a închisorei preventive. Fără să se nescotească interesul instrucției este marginit însă la următorul caz: Dacă există probe că infractorul s'a silit sau se silește să câștige pe unul dintre coautori, complici, tăiuntori, martori, expert, ori se silește sau s'a silit ca să nimicească, modifice sau să ascundă urmele infracțiunii (art. 141, pet. 2). Nu este deci suficient să se bănuiască că infractorul ar compromite descoperirea adevărului dacă ar fi lăsat liber, trebuie să existe probe că a făcut-o sau încearcă s'o facă. Fără a se neglija interesul ordinii publice este circumscriș însă la cazul când infractorul în cursul procedurii deschise contra lui, a comis o nouă crimă ori delict sau dacă există probe că a amenințat că va comite o nouă crimă ori delict.

Deasemenea fără a neglija interesul de a se asigura executarea pedepsei este marginit numai la cazul dacă infractorul a fugit sau există probă că face pregătiri să fugă ori dacă există temere fundată, ce întrucât n'are domiciliu statornic și mijloc de existență regulat va dispărea, ori dacă există temere fundată că de frica gravității pedepsei ce-l așteaptă sau nefiind cetățean român va fugi (141 pet. 2). În afară de aceste cazuri precise și strict limitative, închisoarea preventivă nu poate fi ordonată. Este cred de prisos a insista asupra superiorității acestui sistem atât

de judicios, care asigură toate interesele, ce obiecțiunii i s'ar putea aduce ?

Nu știu pentru ce ele, ar fi înlăturate și înlăturate cu dispozițiuni vagi, care departe de a lămurii pe judecătorul de instrucție, îl pune uneori în situație de a comite în mod legal adevărate atingeri la libertatea individului. Dacă poate numai sentimentul de amor propriu național, ar avea o înrăurire în această chestiune, credem că un asemenea sentiment n'are ce căuta acolo unde este în joc atingerea sau salvarea celui mai sacru principiu constituțional: acela al libertății individuale.

Incheerea reformată de către Curtea de Apel, este un caz tipic, în care se oglindește concepția formată de regimul procedurii penale române în materie de închisoare preventivă. Această concepție oportunistă, cu greu poate fi părăsită de către judecătorii din vechiul regat, care vin în Transilvania. Cea mai mare parte dintre ei nu vor să se acomodeze cu sistemul procedurii penale Transilvănene, care îngăduiește și apără cu rigoare libertatea cetățeanului. Încă și acum se ivesc multe încheeri la fel cu cea care a fost reformată de Curte și tocmai în interesul de a evita asemenea situațiuni anormale am publicat prezenta hotărâre.

WLADIMIR MAVRODINEANU

Consilier la Curtea de Apel din Târgu Mureș

TRIBUNALUL DÂMBOVIȚA SECȚIA II

Audiența dela 3 Noembrie 1921

Președinția d-lui CONST. DUMITRESCU, Președinte

Nicu C. Ionescu cu I. Rădulescu

Stare de faliment. — Efecte. — Falit. — Putere de a contracta. — Creditori. — Terții. — Art. 724 și urm. c. com.

Sentința de declarare în stare de faliment produce efecte asupra condițiunii falitului, în sensul că ea micșorează drepturile falitului privitoare la puterea de a contracta asupra bunurilor sale. Decăderea falitului din dreptul de a înstreina și administra patrimoniul său fiind edictată însă în interesul creditorilor săi, falitul încetează de a fi capabil a gira bunurile sale numai pentru actele care ar fi opozabile creditorilor, fără a i se interzice și facultatea de a face acte care n'ar vătămă pe creditorii.

Falimentul neaducând deci, o decădere deplină pentru falit din puterea de a contracta ci, legea interzicând numai actele care ar fi opozabile creditorilor săi, de aci rezultă că terții cu care un falit ar contracta nu se pot prevala de starea de faliment a acestuia ca de o incapacitate de natură a lipsi pe falit de exercițiul dreptului de a contracta, pentru a se sustrage dela îndeplinirea obligațiunilor contractate față de falit.

Tribunalul,

Având în vedere acțiunea pornită de d. Nicu C. Ionescu contra d-lui I. Rădulescu pentru a fi obligat a începe imediat dela pronunțarea sentinței furnizarea și predarea cantității de 1500 decalitri țuică de 30 centigrade ce i a vândut, iar în caz de va refuza să facă predarea să fie autorizat reclamantul a ridica

toată cantitatea de țuică cumpărată dimpreună cu un cazan și 15 boloboace ce i-a predat pârîtului pentru a le utiliza la fabricarea țuicii;

Având în vedere că din actele aflate în dosar, interogatoriile și susținerile părților se constată următoarele;

La 17 August 1921, printr'un act intitulat «angajament», pârîtul I. Rădălescu s'a obligat să procure reclamantului o cantitate de 1500 decaltri țuică de 30 centigrade până la 15 Dec. 1921, predând această cantitate în mod treptat pe prețul de 2 lei centigradu, primind pârîtul ca aconto suma de lei 10.000, iar în caz când nu va procura cantitatea de mai sus va plăti reclamantului lei 30.000 daune; După aceasta, printr'o scrisoare cu data 1 Sept. 1921 pârîtul arată reclamantului că în urma socotelilor ce a făcut constatând că prețul de 2 lei centu este insuficient față de costul și fabricarea țuicii, numai poate să-i vînză țuica decât cu 4 lei centu sau cel cel puțin cu lei 3 bani 50. Reclamantul neprimind noua condițiune a pârîtului a pornit contra sa acțiunea de față prin care cere obligarea pârîtului la executarea angajamentului contractat;

Având în vedere că după cererea pârîtului luându-se un interogator reclamantului, din acest interogator rezultă că contractarea cumpărării țuicii s'a făcut de d. Costache Ionescu tatăl reclamantului pentru acesta al cărui nume este trecut în act;

Având în vedere că pârîtul a depus un certificat liberat de Grefa Trib. Ifov s. I com. din care rezultă că d. Costache Ionescu cel care a contractat cu pârîtul cumpărarea țuicii pentru reclamant a fost declarat în stare de faliment și până în prezent nu este reabilitat;

Având în vedere că pârîtul n'a contestat existența angajamentului său dar, susține că numai este ținut să-l mai execute pentru următoarele motive:

Contractarea vânzării țuicii făcând'o cu C. Ionescu, iar nu cu reclamantul, nu-l recunoaște pe acesta, așa că reclamantul n'are calitatea de a-i face prezenta acțiune; că nici față de C. Ionescu nu mai este ținut de angajament fiindcă din moment ce se stabilește că C. Ionescu este falit, a tratat cu o persoană incapabilă de a contracta, așa că contractarea este inexistentă iar suma de lei 10.000 primită ca aconto o ține la dispoziția creditorilor falitului;

Că așa fiind urmează a examina în primul rând dacă Costache Ionescu cel care a tratat cu pârîtul vânzarea țuicii a făcut operațiunea pentru sine sau pentru reclamant în calitate de prepus sau mandatar al acestuia, iar în al doilea rând care sunt efectele hotărîrii de declarare în stare de faliment asupra condițiunii falitului și în special asupra puterii sale de a contracta;

Considerând că deși contractarea vânzării țuicii s'a făcut de C. Ionescu însă, întrucât prin actul de angajament pârîtul se obligă a preda țuica vîndută reclamantului al cărui nume este trecut în act prin aceasta, se înțelege că C. Ionescu n'a contractat cu pârîtul cumpărarea țuicii pentru sine însuși ci, pentru reclamant în calitate de reprezentant al acestuia al cărui nume figurează chiar în actul de angajament;

Că fiind cert deci că C. Ionescu a lucrat în această afacere ca reprezentant al reclamantului, în ceea ce privește felul cum C. Ionescu și a executat însărcinarea, se stabilește că C. Ionescu a lucrat ca un adevărat mandatar, iar nu în calitate de comisionar, adică că C. Ionescu a contractat cu pârîtul cumpărarea țuicii în calitate de reprezentant al reclamantului în baza unui contract de mandat iar nu în numele său propriu și personal în temeiul unui contract de comision ce ar fi intervenit între reclamant și C. Ionescu;

Că efectele executării mandatului în caz când mandatarul n'a trecut peste puterile sale consistând din aceea că executarea mandatului obligă pe mandante direct față de terții, după cum și aceștia devin obligați față de mandante, ca și cum mandantele ar fi tratat el însuși cu terții în locul mandatarului său fără a întrebuința mandatar, în specie contractul pentru vânzarea țuicii ce formează fundamentul juridic al acțiunii fiind încheiat de C. Ionescu în calitate de mandatar al reclamantului, el urmează a-și produce efectele sale întocmai dacă ar fi fost încheiat între reclamant și pârîtul fără intermediarul lui C. Ionescu;

Considerând că sentința de declarare în stare de faliment produce efecte asupra condițiunii falitului în sensul că ea micșorează atât drepturile falitului privitoare la puterea de a contracta asupra bunurilor sale, cât și acelea relative la libertatea sa individuală, cum și drepturile de ordin politic;

Considerând că instituțiunea falimentului fiind creată pentru a protege interesele creditorilor, în acest scop ea limitează dreptul falitului de a contracta prin ceea ce în urma hotărîrii de declarare în stare de faliment falitul este atins de interdicția de a înstreina și administra activul său a cărui gestiune trece judecătorului sindic;

Că decăderea falitului din dreptul de a face acte cu privire la patrimoniul său fiind edictată în interesul creditorilor săi, falitul încetează de a fi capabil a gira bunurile sale numai pentru actele care ar fi opozabile creditorilor săi, fără a i se interzice și facultatea de a face acte care n'ar vătămă pe creditori;

Că deși în timpul lichidării judiciare administrarea bunurilor falitului se încredințează judecătorului sindic, astfel că falitul nu va mai putea face singur nici un act relativ la patrimoniul său ci, numai în asistența sindicului însă, sentința de declarare în stare de faliment fiind opozabilă terțiilor numai în ceea ce privește actele prin care falitul ar aduce vătămare creditorilor săi, de aici rezultă că falitul nu-i este ridicată puterea de a contracta nici chiar în timpul lichidării judiciare dacă prin asemenea contractări nu angajează patrimoniul său, dar sindicul are dreptul să intervieve ori-de-ateori aceste contractări produce falitului foloase materiale care ar îmbogăți masa falimentului; După închiderea falimentului obligativitatea asistenței judecătorului sindic dispărând falitul dobândește dreptul de a contracta singur și de a și gira patrimoniul său rămânând însă expus în caz când va dobândi avere la urmărirea din partea creditorilor săi pentru acoperirea soldului rămas dator;

Că așa fiind efectele falimentului cu privire la puterea de a contracta a falitului consistând din ceea ce starea de faliment nu aduce o decădere pentru falit din puterea de a contracta ci, legea interzice numai actele care ar fi opozabile creditorilor, de aci reese că terții cu care un falit ar contracta nu se pot prevala de starea de faliment a falitului, ca de o incapacitate de natură a lipsi pe falit de exercițiul dreptului de a contracta, pentru a se sustrage dela îndeplinirea angajamentului contractat față de falit Terțul va fi ținut să-și execute obligațiunea în timpul lichidării judiciare atât către falit, cât și față de sindic dacă interesul creditorilor cere aceasta, iar după lichidare față de falit; Creditori falitului sunt singuri în drept a cere nulitatea actelor făcute de falit în paguba lor;

Că, în specie, deși mandatarul reclamantului este în stare de faliment dar, chiar în ipoteza că falimentul nu este încă închis, din moment ce hotărîrea de declarare în stare de faliment nu ridică unui falit puterea de a contracta acte care n'ar vătămă pe creditori,

numitul mandatar era capabil de a contracta atât primirea mandatului dela reclamant în baza căruia a. tratat cu părîtul cumpărarea țuiceii pentru reclamant, cât și însăși această cumpărare a țuiceii în sensul că aceste acte rămân valabile atîta timp cât ele nu sunt atacate de creditorii săi ca fiind făcute în paguba lor, iar ca consecință starea de faliment a mandatarului reclamantului nu poate să îndreptățască pe părîtu a se prevala de incapacitatea mandatarului de a contracta ce decurge din starea de faliment pentru a se sustrage dela executarea obligațiunei contractată față de reclamant prin intermediul mandatarului acestuia;

Considerând că părîtul nejustificând deci cu nimic nevoița sa de a preda reclamantului țuica conform angajamentului contractat, acțiunea reclamantului de a fi obligat părîtul la această predare, iar în caz de refuz să fie autorizat reclamantul a ridica el țuica cumpărată, este întemeiată și cată a fi admisă;

Pentru aceste motive redactate de d. Președinte, admite acțiunea, etc.

(ss) C. Dumitrescu, L. Popescu.

NOTA. — Sentința Tribunalului Dâmbovița face în speță o bună aplicație de principiu a articolului 724 din cod. com., Speța este încadrată în alin. I din acest articol. Textul legii cuprinde o dispoziție generală. Este metoda firească întrebuițată de legiuitor, care nu poate intra în amănunt: Viața în cursul ei prezintă o imensitate de fapte, ce nu se pot prinde complet. Generalitatea principiului din textul de lege arătat mai sus a dat loc la tâlmăcirii extreme¹⁾. Interpretul și instanțele judiciare trebuie să găsească însă calea dreaptă, care stă în rațiunea principiului. Aliniatul I din acest articol, spune că toate actele și operațiunile falitului, în urma sentinței declarative sunt nule de drept. Ar urma, de aci, că falitul este lovit de o adevărată moarte civilă, care i-ar atrage în chip necesar, și moartea propriu zisă, deoarece el n'ar mai putea face nimic în viață. Aceasta ar fi o rațiune destructivă, care nu poate fi ideia textului de lege. S'a căutat o altă rațiune în armonie cu interesele falitului și ale societății, în care trăește. Ideia adevărată este că, falitul poate face orice act, care nu vătămă interesele masei credale²⁾. În sprijinul acestei interpretări este și art. 717 din cod. com., care lasă în puterea falitului toate acțiunile exclusiv personale și pe acelea streine falimentului. Prin urmare, activitatea falitului trebuie lăsată liberă în măsura în care ea îi folosește personal și în același timp și masei credale.

Aceasta fiind adevărata rațiune a textului de lege, s'a hotărât:

Că falitul poate să se împrumute, să facă o nouă întreprindere cu condiția de a nu vătămă masei credale și a nu micșora activul falimentului, poate să administreze aceste bunuri, să închirieze un local pentru instalarea întreprinderii, să stea în judecată cu privire la această nouă întreprindere³⁾.

Că masa credală prin sindicul ei nu poate cere falitului să raporteze asigurarea asupra vieții sale,

poate cere numai raportul primelor plătite în perioada suspectă⁴⁾.

Că falitul poate să intervină în judecată penală pentru despăgubirile sale civile⁵⁾.

Că falitul păstrează drepturile puterii maritale și părintești, dreptul de a cere alimente după legea civilă, de a cere revocarea unei donațiuni pentru ingratitudine, de a fi tutor⁶⁾.

Bunurile viitoare dobândite de falit dintr'un comerț sau industrie exercitată după declararea în stare de faliment, revin însă masei credale. S'a susținut însă că puterea falitului în aceste noi îndeletniciri se întemeiază pe ideia unui mandat legal⁷⁾. Noi credem că, acest drept al falitului, nu se reazămă pe această construcție juridică, ci pe un drept propriu sprijinit pe incapacitatea sa relativă, în sensul că tot ce nu-i este oprit, îi este îngăduit să facă și pe ideia că nici un text de lege nu l'impiedică a-și întrebuița cunoștințele și experiența în orice direcție productivă.

Ce se întâmplă însă, cu actele falitului, cari trec peste limita drepturilor sale, sunt ele lovite de o nulitate absolută, sau relativă? Generalitatea termenilor, precum și expresia „sunt nule de drept“ din art. 724 din cod. com., au determinat pe unii autori și instanțe judiciare să susțină ideia nulității absolute. Analiza textului de lege la lumina rațiunii sale a făcut să se vadă limpede că această nulitate fiind creată în interesul masei credale este relativă⁸⁾. Încât, nici falitul, nici terțiul, nici creditorul pentru apărarea drepturilor sale proprii, n'o poate propune, ci numai sindicul în numele masei falimentului.

P. VASILESCU

Doctor în Drept din Paris
Avocat

TRIBUNALUL CIVIL VENDOME (Loir et Cher)

11 Mai 1920

Responsabilitatea civilă a dementului. — Lipsa de responsabilitate. — Cazul când demența se datorește desfrânarilor și abuzului băuturilor spirtoase. — Responsabilitatea dementului. — Art. 1382, 1383, codul civil (998, 999 c. civ. rom.).

1. În starea legislației actuale, persoana atinsă de alienație mintală nu răspunde civilmente de faptele sale, care cauzează altuia o daună, orice responsabilitate presupunând o culpă, și nicio culpă neputând să existe de cîteori lipsește elementul voinței.

Dementul sau smintitul răspunde civilmente însă de faptele sale, de cîteori starea în care se găsește este rezultatul desfrânarilor sale sau abuzului băuturilor spirtoase (Recueil des Sommaires, anul 1921, pag. 244).

NOTĂ. — Una din condițiile cerute pentru ca

4) Cas. Fr. 2 Jul. 1884, A. Bordeaux, 21 Mai 1885, Co-hendy Darras, citat de P. T. Palade. Codul falimente'or, juris-p. no. 16, p. 157; Cas. II, 186, 18 Dec. 1891, B. p. 1372.

5) Cas. Neapoli, 14 Dec. 1888, Anna i 1889.

6) L. N. Cezărescu și Em. Dan. op. cit. pag. 48 și urm.

7) Alexander. Dreptul no. 49/1892, pag. 385—86.

8) Lyon Caen—L. Renault Droit Commerciale. III, T. VII, no. 315, 317; M. A. Dumitrescu op. cit. no. 650 și urm. cu numeroase citațiuni din doctrina și jurisprudența streină; C. N. Toneanu. Falimente, fascicola 2, pag. 229; Cas. II, 25 Iunie 1896, B. p. 1058; C. Apel Iași, I, 16 Aprilie 1895, Dr. no. 7/1892; Trib. Prahova s. I, Dr. no. 65/1901; Cas. Torino 28 Ian. 1800; C. Apel Torino, 30 Dec. 1889, Inyarumo, citat de G. T. Palade, op. cit. p. 157.

1) Vidari. Corso Di Dirritto Commerciali. T. VIII, no. 7549.

2) Al. Degré. Scrieri Juridice. Vol. III, pag. 121; M. A. Dumitrescu. Cod de Comerț. Vol. VI, no. 653; Ed. Thaller—J. Percerou. Des Faillites et Bankueroutes. T. I, no. 527; A. Milano, 1890, Dir. Com. IX, 187, Jurisp. no. 5, pag. 47 din legea falimentelor, I. N. Cezărescu și Em. Dan.

3) Ed. Thaller. op. cit. no. 529 și 529 bis.

să existe delict sau quasi-delict (civil), și prin urmare, responsabilitate, este ca faptul să poată fi imputat autorului său, adică: să poată fi considerat ca rezultatul unei voinți libere, căci de câteori nu există libertate, de atâtea ori nu există nici responsabilitate. Smintitul sau dementul nu este deci. În genere, responsabil de delictul sau quasi-delictul sale. Vezi tom. V al Coment. noastre, pag. 470, text și notele 1 și 2. Cpr. Sourdat, *Tr. général de la responsabilité*, I, 16, 416, 644 și 658; Aubry et Rau, VI, § 444, pag. 343, ed. a 5-a; Massé-Vergé, IV, § 625, pag. 15; Répert. Dalloz, *Supplément*, vo. *Responsabilité*, 169 urm.; Pand. fr., vo. *Aliénés*, 660 și *Responsabilité civile*, 113; Répert. Sirey, vo. *Aliénés*, 573 și *Responsabilité civile*, 45 urm.; Planiol, II 878; Colin et Capitant, II, pag. 363; Baudant, *Contrats et obligations*, 1158, 1159, pag. 735; T. Huc, VIII, 407, pag. 539; Arntz, III, 475, 5°, pag. 257; Thiry, III, 204, pag. 225; Marcadé, V, art. 1382 urm., pag. 275, No. 1; Bufnoir, *Propriété et contrat*, pag. 816; Acollas, *Manuel de droit civil*, II, pag. 978; Damante et Colmet de Santerre, V, 364 bis, III; Laurent, XX, 147, etc.; Cas. fr., D. P. 1901, 1, 524; Sirey, 1902, 1, 32; Pand. Périod. 1903, 1, 125, etc. „*Furiosus... nulla voluntas est*“, zice legea 40, Dig., *De diversis regulis juris antiqui*, 50, 17. Vezi și L. 5, § 2, *Ad legem Aquiliam*, 9, 9, unde se zice: *Quaerimus si furiosus damnum dederit, an legis Aquiliae actio sit? Et Pegasus negarit: quae enim in eo culpa sit cum suae mentis non sit? Et hoc est verissimum. Cessabit igitur Aquiliae actio, quemadmodum si quadrupes damnum dederit, aut si tegula ceciderit. Sed et si infans damnum dederit, idem erit dicendum*“ (Se întreabă dacă acțiunea legii Aquilia va avea loc, de câteori dauna a fost comisă de un furios? Pegasus n'o crede; căci cum se poate imputa o culpă unui smintit, zice el? Aceasta este foarte adevărat. De aceea, acțiunea legii Aquilia nu va avea loc în acest caz, ca și cum cineva ar fi fost ucis de un animal sau de o oală căzută de pe o casă. Trebuie să zicem același lucru despre dauna cauzată de un copil mic, *infans*).

Principiile dreptului roman sunt admise, după cum am arătat mai sus de majoritatea autorilor în dreptul actual și erau admise și de Pothier în dreptul vechiu (*Oblig.*, II, 118, p. 57, ed. Bugnet). Numai trei autori admit astăzi responsabilitatea civilă a smintitului. Aceștia sunt: Merlin, Carnot și Legrangerend (Vezi Pand. fr., vo. *Aliénés*, 659). Curtea din Montpellier a decis, de asemenea, că smintitii răspund civilmente de daunele cauzate prin faptul lor (Sirey, 66, 2, 259; D. P. 67, 2, 3).

Am admis anume acest mod de a vedea în noul proiect de cod civil ce am elaborat pentru România întregită, fiindcă, după cum foarte bine

zice expunerea de motive a unui proiect de lege depus de mult în acest sens în parlamentul francez, dacă este just ca legea penală să nu lovească pe nenorociții cari și-au pierdut raținea, este însă nedrept ca ei să sâmene în jurul lor mizeria și moartea, fără nicio răspundere (Vezi Pand. fr., vo. *Responsabilité civile*, 114). Cpr. Planiol, II, 878, care vorbind de *lege ferenda*, admite acest mod de a vedea.

* * *

Dar dacă doctrina și jurisprudența admit că smintitul nu răspunde civilmente de faptele sale, după cum, de altfel, nu răspunde nici penalmente (art. 57 cod. penal), se decide, în genere, după cum decide și tribun. Vandôme, că dementul răspunde, pe calea civilă de faptele sale, de câte ori starea în care se găsește se datorește desfrânarilor sale sau abuzului alcoolizmului, care este o plagă a societăților moderne. Vezi în acest sens, Répert. Sirey, vo. *Responsabilité civile*, 64 și autorii citați în tom. V al Coment. noastre, pag. 470, nota 2, *in fine*; C. Rouen și Caen, D. P. 74, 2, 90; Sirey, 82, 2, 118; D. P. 82, 2, 23. Cpr. Planiol, II, 878, nota 1; Colin et Capitant, II, p. 364. Vezi în acest din urmă sens, art. 827 c. german. Cpr. art. 1307, 1308 c. austriac, modificate prin Novela III, §§ 157 și 158 (1736, 1737 c. Calimach¹⁾). — *Contra*: Pand. fr., vo. *Aliénés*, 661.

Iași.

D. ALEXANDRESCO

JUSTIȚIA DE PACE DIN THENON (Dordogne)

28 Noembrie 1921

Dobândirea comunității unui zid. — Suprimarea ogelilor existente înainte în grosimea zidului. — Art. 661, 662 c. civil (598, 599 c. civ. rom.).

Dobândirea comunității unui zid nu atrage, pentru cumpărător, dreptul de a cere suprimarea ogelilor existente mai înainte în grosimea acestui zid (Recueil des Sommaires).

NOTA. — La Romani, vecinul proprietar exclusiv al unui zid, nu putea nici odată fi obligat a ceda comunitatea acestui zid, legile lor neadmitând această expropriere silită, într'un interes privat.

Astăzi, din contra, după art. 598 din codul civil, orice proprietar al unui zid, alăturat de zid ce aparține altuia, poate să dobândească comunitatea acestui zid, în totul sau în parte, plătiind proprietarului aceluși zid: 1. jumătate din valoarea lui actuală, sau din valoarea părții ce voește să facă comună, iar nu jumătate din ceea

1) Art. 54 (58 vechiu) din codul federal al obligațiilor, revizuit la 1911, dispune, în această privință, că: «Dacă echitatea o cere, judecătorul poate să condamne pe persoana, chiar incapabilă de judecată, la repararea totală sau parțială a daunei cauzate de ea».

ce a costat zidul, ca în cazul art. 597 c. civil; 2. jumătate din valoarea locului pe care este clădit zidul, și aceasta chiar atunci când numai o parte din acest zid ar deveni comună.

Această facultate de a dobândi comunitatea unui zid este imprescriptibilă, ca toate actele de pură facultate. Asupra acestui punct toți autorii sunt de acord.

Ea este absolută în acest sens că vecinul ar putea dobândi comunitatea zidului, fie în oraș, fie la țară (*lex non distinguit*), fără a justifica vre-un interes de necesitate sau măcar de utilitate, după cum nici proprietarul zidului nu s'ar putea opune la această cesiune, care este o adevărată vânzare, sub cuvânt că ar jigni sau ar face cu neputință uzul anterior al zidului.

Facultatea de a dobândi comunitatea zidului, nefiind întemeiată pe considerații de ordine publică, se poate în mod valid renunța la ea, și vecinul care ar fi construit pe fondul său o servitute incompatibilă cu exercițiul acestui drept, se consideră că a renunțat la facultatea ce-i dă legea. (Trib. Blois, *Curierul Judiciar* din 1908, No. 5, p. 38).

Se poate deci ca cineva să stipuleze proprietatea exclusivă a unui zid, sub condiția ca nimeni să poată dobândi comunitatea lui. Vezi Arntz, I, 1108; C. Caen, D. P. 77. 2. 91; Sirey, 77. 2. 165. — *Contra*: Laurent, VII, 506, după care nu s'ar putea renunța la dreptul de a dobândi comunitatea unui zid, sub cuvânt că ar exista, în speță, un interes public și general, părere care a rămas izolată.

Dreptul conferit prin art. 598 din codul civil de a dobândi, în lipsa unei convenții contrare, comunitatea unui zid, care constituie o atingere adusă proprietății individuale, nu aparține numai proprietarului, după cum ar părea să rezulte din textul mai sus menționat, ci și bezmănarului sau uzufructuarului și tuturor acelor care au un drept real asupra imobilului. Cpr. Demolombe, XI, 353; Planiol, I, 2517. — *Contra*: Laurent, VII, 514.

În orice caz, chiriașul nu are acest drept, pentru că, cu toată controversa ce există asupra acestui punct, el n'are un drept real asupra imobilului închiriat, ci numai un drept personal de folosință. Vezi Planiol, *loco supra cit.*; Cas. fr. D. P. 92. 1. 379; Sirey, 92. 1. 447, etc.

Presupunând acum că un vecin a dobândit, conform art. 598 c. civil, sau prin uzucapiune, comunitatea unui zid, cesiunea este de a se ști: care sunt efectele dobândirii acestei comunități? Din momentul în care vecinul a dobândit comunitatea zidului, el devenind coproprietar asupra lui, vânzătorul încetează de a fi proprietar exclusiv și, prin urmare, nu mai poate face în

viitor nici un act incompatibil cu dreptul de coproprietate.

Ce trebuie însă să decidem în privința trecutului? Cu alte cuvinte, dobândirea acestei comunități are ea efect retroactiv? Răspunsul este foarte simplu: Dobânditorul acestei comunități fiind, în lipsa unei convenții contrare, obligat a primi zidul în starea care se găsește, cesiunea comunității nu și poate produce efectele sale decât pentru viitor, nu însă și pentru trecut; căci retroactivitatea nu poate să aibă loc decât în baza unei legi sau a unei convenții și, în speță, nu există nici una nici alta. (Vezi în acest sens, Laurent, VII, 515 urm.; Pardessus, *Servitudes*, 172, pag. 219; Cas. fr. D. P. 45. 1. 81; Sirey, 45. 1. 269; C. Poitiers și Bourges, Sirey, 42. 2. 464; Pand. chron. II, partea a doua, pag. 491; Rébert. Dalloz, v-o. *Servitude*, 471, nota 1; Sirey, 72. 2. 222; D. P. 72. 2. 123, etc.)

De aceea, sentința ce adnotăm a decis foarte bine că dobândirea comunității unui zid nu atrage, pentru cumpărător, dreptul de a cere desființarea ogegelor facute mai înainte în grosimea acestui zid.

Cu toate acestea, cesiunea este controversată, și sunt autori și decizii care admit soluția contrară. (Vezi în acest din urmă sens, inadmisibil după părerea noastră, Aubry et Rau, II, § 222, pag. 614, ed. a 5-a; Demolombe, XI, 369 urm.; Demante, II, 515 bis, IV; Baudry et Chauveau, *Des biens*, 958, pag. 688 urm.; Marcadé, II, 609, 630; Cas. fr. Sirey, 62. 1. 81; Cas. belg. Sirey, 86. 4. 13, etc.)

După acest din urmă sistem, ambii coproprietari având, în urma dobândirii comunității zidului, un drept egal asupra lui, orice act exclusiv de proprietate, fie chiar anterior dobândirii comunității, trebuie desființat, ceea ce credem că este inadmisibil, egalitatea pentru trecut neputând să aibă loc; de oarece aceasta ar înseamnă a despoza pe proprietarul zidului de drepturile sale și a le conferi vecinului care, în momentul săvârșirii lucrărilor, nu avea nici un drept asupra acestui zid. Situația părților fiind deci inegală, nici drepturile lor nu pot fi egale. (Vezi asupra acestei controverse, Dalloz, *Nouveau code civil annoté*, I, art. 661, No. 136 urm. Vezi și tom. III, partea I-a, al Coment. noastre, pag. 722, text și nota I, etc.)

Iași.

D. ALEXANDRESCO

A apărut **Jurisprudența Generală** No. 24, cu data de Joi 29 Noembrie 1923, sub direcțiunea d-lui consilier *Gr. Conduratu*, cuprinzând 65 de hotărâri ale Curții de Casație și ale diferitelor instanțe judecătorești din țară, cu numeroase *Note*. *Prețul 20 lei.*

Abonamentul anual: 800 lei pentru Autorități și Case de Comerț, 500 pentru avocați și 400 pentru magistrați.

Sub presă **BIBLIOTECA MARILOR PROCESE**
BROȘURA No. 2